

Volume 5

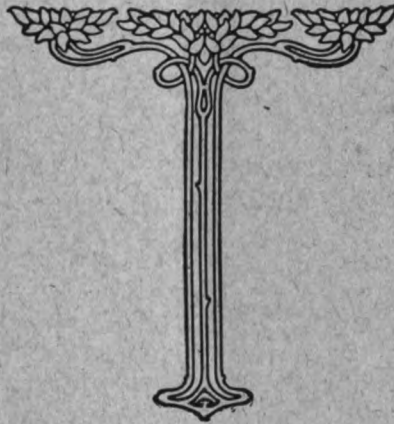
May, 1909

Number

Amerika Esperantisto

A Monthly Magazine of the
International Language

ESPERANTO

American Esperantist Company
235 Fortieth Street
CHICAGO

Price, Ten Cents

Per Year, One Dollar

AMERIKA ESPERANTISTO

WITH WHICH IS COMBINED

THE AMERICAN ESPERANTO JOURNAL

Entered as Second-Class Matter October 1, 1907, at the Post Office at Chicago, Illinois, under Act of March 3rd, 1879

Direktoro **ARTHUR BAKER** Managing Editor

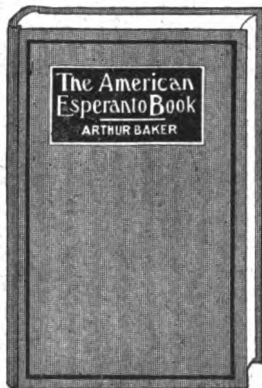
TERMS OF SUBSCRIPTION Per year in United States and Mexico, one dollar. In Canada, \$1.15. In other countries, \$1.25	KONDIĈOJ DE LA ABONO Jara Abono, spesmiĵoj 2.05 en Usono kaj Meksiko. En Kanado, Sm. 2.30. En aliaj landoj, Sm. 2.55
ADVERTISING RATES Our rates are lower, in proportion to circulation, than those of any other Esperanto publication. Send for schedule.	PREZOJ DE REKLAMADO Proporcie al la disvendado, niaj prezoj estas pli malkaraj ol tiuj de iu alia esperantista eldonaĵo. Petu tarifkarton.

AMERICAN ESPERANTIST COMPANY 235 Fortieth St. CHICAGO

THE AMERICAN ESPERANTO BOOK

The Standard Compendium. First edition issued, July 1907
Thirty-Eighth Thousand, January 1909.

CONTENTS

Pronunciation: Clearly explained, with keys and exercises. No teacher needed.

Grammar: The original international rules, with translation; a careful analysis from the viewpoint of the person of moderate education.

Exercises: Forty-two standard international exercises, by Dr. Zamenhof, author of Esperanto. Each has vocabulary, notes and translation.

Vocabularies: Esperanto-English, complete, 76 pages; English-Esperanto, selected, 54 pages.

Total, 320 pages. Heavy English finish paper, specially milled for us. Extra green cloth binding, white stamped

PRICES AND CLUBBING COMBINATIONS

Single copy, postpaid, \$1.00; with year subscription to magazine, \$1.50.
Five copies, express paid, \$3.75. The combination in clubs of five or more, at \$1.20.

SPECIAL PREMIUM EDITION

Same plates as cloth edition, narrow margins, thin bible paper, paper cover; weight, 4 oz.
FREE with each subscription to *Amerika Esperantisto*. Five or more, at 75c.

Clubs, Classes and Agents who have made an initial wholesale order are allowed wholesale rates on subsequent orders, any quantity. **Dealers** receive wholesale rates for any purchase.

AMERICAN ESPERANTIST COMPANY CHICAGO
Publishers and Importers 235 East Fortieth Street

**ESPERANTO ASSOCIATION OF NORTH AMERICA
 (OFFICIAL PART)**

Offices, 3981 Langley Avenue, Chicago Edwin C. Reed, Secretary
 Benedict Papot, Chairman Publications Committee

THE AMERICAN CONGRESS.

The Second American Esperanto Congress will take place at Chautauqua, N. Y., during the week of August 9-14, 1909. While the Congress proper will not begin until Monday morning, many of the Esperantists will have gathered some time previously. On the Saturday before the opening of the Congress there will be an informal reception in order that the Esperantists may become acquainted with each other. Also on Saturday examinations will be held for the *Atesto pri Lernado* and *Atesto pri Kapableco* for the benefit of those who have been attending the courses at Chautauqua during the summer, as well as for any others who desire to take them. Sunday will give another day for meeting the *samideanoj* as well as for attending the church services which will be held in Esperanto. On Monday morning the Congress will be opened, and while the program is not yet completed, a most enjoyable and instructive week is promised, including meetings for business of the Esperanto Association of North America and its various divisions, meetings for discussion of propaganda methods and the best methods for the conduct of societies and classes, and entertainments and excursions for pleasure. As an official of Chautauqua Institution as well as chairman of the Executive Committee of the E. A. of N. A., Prof. Benedict Papot (1038 Jackson boulevard, Chicago) has been given full charge of the affair, and all Esperantists who can, and are willing to assist in making the Congress a success are earnestly requested to write to him, giving any suggestions or offers of assistance. The tickets for the Congress are placed at \$5.00 each, which includes the \$2.00 admission fee always charged by the Chautauqua. Full plans cannot be made for the Congress until it is known how many will attend. It is therefore especially desired that everyone intending to be present either buy this ticket at once or give notification of his intention. Tickets should be purchased directly from Chautauqua Institution, Chautauqua, N. Y..

DIPLOMAS.

A leaflet giving information concerning the examinations conducted by the Esperanto Association of North America has been published, and will be sent to anyone on receipt of stamp by the secretary, Edwin C. Reed, 3981 Langley avenue, Chicago.

It has been suggested that an organization of North American *Diplomitoj* be formed at the Congress for the purpose of discussion of gram-

matical and syntactical points, as well as for mutual enjoyment. In this connection it is well to note that the E. A. of N. A. does not recognize any diplomas granted by any other than a national association, whether known as a school, institute, college, or society.

ALASKA-YUKON-PACIFIC EXPOSITION.

The Alaska-Yukon-Pacific Exposition which occurs in Seattle, Wash., June 1 to October 15, will be attended by hundreds of thousands of people from all corners, not only of this country, but of the world. No better time and place could be found for the propaganda of Esperanto. Space has been secured in the Manufactures Building at this "World's Fair," for an Esperanto exhibit.

The chairman of the committee in charge of the exhibit is Mr. Charles E. Randall, president of the Seattle Esperanto Society, a most earnest and enthusiastic propagandist. To properly handle this affair, attractively decorate and furnish the Esperanto booth, have an attendant constantly on hand during the entire season, and have sufficient propaganda matter for distribution will require a great expense. Every Esperantist who can do so should contribute, financially or by furnishing Esperanto magazines, post-cards, letters or propaganda matter. Any material for display or decoration will be returned at the expiration of the Fair if the sender so requests. Send all contributions to Mr. Charles E. Randall, Box 971, Seattle, Wash.

VOTING POWER OF COUNCILORS.

Up to April 2, and including the 120 new members listed in this number, the voting power of the Councilors is:

New England Division, Mr. J. W. Twombly	.183
New York Division, Mr. Henry D. King	.117
Eastern Division, Mr. John M. Clifford, jr.	.104
Capitol Division, Mr. J. W. Cheney	.025
Southern Division, Mr. W. B. Sterrett	.027
Ohio Valley Division, Mr. Herber. M. Scott	.119
Central Division, Prof. B. Papot	.157
Prairie Division, Prof. George H. Fracker	.104
Southwestern Division, Mr. E. C. Reed	.030
Western Division, Prof. J. M. Dixon	.116
Canadian Division, Mr. R. M. Sangster	.018

NEWS OF THE CLUBS

BOSTON—The New England Esperanto Association was organized on March 13 at the Public Library in Boston. A constitution was adopted, and the following officers elected: *President*, G. Winthrop Lee, 147 Milk street, Boston; *Secretary-Treasurer*, Dr. C. H. Fessenden, 34 Pelham street, Newton Centre, Mass.; *Vice-Presidents*, Maine, Mr. Herbert Harris, 730 Congress street, Portland; New Hampshire, Mr. E. J. Burnham of the Manchester Union, Manchester; Massachusetts, Dr. D. O. S. Lowell, 76 Alban street, Dorchester Centre; Rhode Island, Sharon O. Brown, Providence; *Councilors*, Mr. J. P. Ogden and Miss E. J. Merriam of Boston, and Rev. Horace Dutton of Auburndale, Mass. Vice-presidents for Connecticut and Vermont will be elected later.

There are three classes of members: Individual members who are not affiliated with any class or society and who pay an annual assessment of 50 cents, members of Esperanto societies who become members of the association by payment of \$2.00 annually by such society, and sustaining members who pay an annual assessment of \$2.00. Each individual member has one vote, and each society and each sustaining member is entitled to four votes.

Societies and classes throughout New England are earnestly requested to affiliate with the Association, and a special appeal is made to unattached Esperantists and those who wish to be classed as sustaining members. The Association is in the hands of live earnest men and with the cooperation of all New England Esperantists it may keep this division in its present place as the strongest division of the Esperanto Association of North America.

Applications for membership or information should be sent to the secretary, Dr. C. H. Fessenden, 34 Pelham street, Newton Centre, Mass.

BOSTON—All the Boston papers of March 19 gave an article about Dr. D. O. S. Lowell, vice-president of the New England Esperanto Association, and announced his appointment as Head Master of Roxbury Latin School, the famous preparatory school for Harvard, which is without a superior as a boys' school. Roxbury Latin School and the Esperantists of North America are to be congratulated that Dr. Lowell belongs to them. It is the support of such men as Dr. Lowell that gives Esperanto its standing today, and will be the greatest factor in its ultimate success.

BRUSHTON, N. Y.—A club is in process of formation. At a meeting held March 12 a preliminary organization of twelve was formed, and several others have promised to join.

CHESTER, PA.—A class is being formed among the students of the Crozer Theological Seminary. L. E. Catlin is the leader.

BLOSSBURG, PA.—Classes are held two evenings a week in the Town Hall under the leadership of Mr. John Kubacki, who is also giving material to the local papers about Esperanto.

WASHINGTON—On March 26 an Esperanto Club was formed among the employes of the Department of Agriculture. Seventeen persons have already joined and many more have signified their intention of joining. The club will meet each Friday at the close of Government hours. Prof. W. J. Spillman will lead and instruct the club.

CHARLESTON, S. C.—Under the energetic leadership of Virgil C. Dibble, jr., assistant secretary for South Carolina, the first organization in the Southern Division has been formed. The *Pioneer Esperanto Group* of Charleston was organized March 22. The group adopted a constitution, providing for both active and associate members and requiring both classes to be members of the Esperanto Association of North America. The associate members are persons interested in Esperanto and sympathizing with the movement, but too busy to attend local meetings regularly. The officers elected were: *President*, T. E. Mosimann, vice-principal of the Shaw School; *Vice-President*, Joseph L. Kroulek; *Secretary*, William J. Seabrook; *Treasurer*, F. L. Matthews; *Librarian*, W. B. Page; *Instructor*, Virgil C. Dibble, jr. As associate members have been enrolled W. K. Tate, assistant superintendent of City Schools, C. A. Graeser, teacher of Modern Languages, Charleston High School, and Rev. V. C. Dibble, chaplain of the Port Society.

ROCKPORT, IND.—A new Esperanto play, *The Peacemaker*, by Winifred Sackville Stoner, was presented recently in Rockport under the direction of Mrs. C. D. Ehrman. The play, which is a musical comedy, proved a great success.

MOUNDSVILLE, W. VA.—It is announced by the Secretary of the West Virginia Esperanto Association that the First Annual Convention will take place during the first week of August at Mozart Park and Elliot Business School, Wheeling.

HARRISVILLE, MICH.—Esperanto is being taught in the high school by Rev. W. A. A. Shipway.

OGDEN, UTAH—An Esperanto club is being formed in this town. Mr. Charles Riddiough is the secretary.

OTTAWA, CANADA—At a meeting of the Canadian Society of Forest Engineers, held in Ottawa the 11th of March, an International Association of Foresters was founded. This will be a professional society and aims to bring together men engaged in Forestry work in different parts of the world. A paper will shortly be published in Esperanto.

CLEVELAND, O.—On the evening of March 11, the First Class of the Cleveland Esperanto Society gave a reception to the members of the society. The affair occurred at the Hough Public Library which was profusely decorated with green and white. Esperanto flags and the green star being much in evidence. Dr. A. W. Herr, the class president, extended the welcome, which was

interpreted by Miss Maud E. Cramer, the teacher of the class. After this followed recitations, addresses, music, and refreshments. Prizes were awarded those who were most proficient in the Esperanto game of "Cio." Dr. Zamenhof has accepted the Honorary Presidency of the Society, and Dr. Charles T. Thwing, President of Western Reserve University has accepted the Honorary Vice-Presidency. A new beginners' class has been started, and as the secretary says, there is "no danger of Esperanto dying out in Cleveland!" A large attendance from the Cleveland Esperanto Society is promised at the Congress at Chautauqua in August. Other clubs that wish to know how it is done, should write the secretary, Miss Mabel Eastman, 697 E. 101st street, Cleveland, Ohio.

CORRECTIONS.

The following member was omitted from the Adresaro: 2191 Fischer, Miss Elsie E., 1801 Broadway, Buffalo, N. Y.

The following member was omitted from those holding the Atesto pri Kapableco: Rev R. P. Anderson, Boston (B).

PASSED ADVANCED EXAMINATION.

Atesto Pri Kapableco.

- Mrs. Bertha C. Graves, North Brookfield, Mass.
- George E. Stansfield, New Haven, Conn.
- Herbert M. Scott, Moundsville, W. Va.
- Fred H. Ashby, North Brookfield, Mass.
- Alison Pugh Hickson, Anaconda, Mont.

PASSED PRELIMINARY EXAMINATION.

Atesto pri Lernado.

- Miss Lorene Stuart, Anaconda, Mont.
- Albert Peterson, Balaton, Minn.
- H. Payson Barnes, Columbus, Ohio.
- Mrs. M. P. Cooper, McMinnville, Ore.

LIST OF NEW MEMBERS

NEW ENGLAND DIVISION

Portland, (Me.).

- King, Mrs. Florence H.
- Simpson, Miss Maud A.
- Way, Mrs. Ellen T.

Massachusetts.

- Derby, Miss Carolina A., Boston.
- Kenyon, W. Edmund, Lynn.
- Newell, Walter S., Newton Centre.
- Newell, Mrs. W. S., Newton Centre.
- Woolway, Mrs. F. W., Newton Centre.
- Allen, H. M., Northampton.

Rhode Island.

- Slavit, D. H., Providence.
- Lyon, Wm. H., Watch Hill.

Connecticut.

- Buckley, Frank G., Ansonia.
- Kricek, Miss Jessie E., New Haven.
- Anderson, Miss Emma, New London.
- Barnett, Miss Dora, New London.
- Marvin, Rev. Walter, New London.
- Pierfederici, Attilio, New London.
- Staab, Herman F., New London.

NEW YORK DIVISION

- Holt, Miss Alice MacKinnon, Mt. Vernon.
- Holt, Miss Jean MacKinnon, Mt. Vernon.
- Kunz, Miss Elizabeth, New York City.

EASTERN DIVISION

New Jersey

- Hoffman, Mrs. Paul, Atlanta City.
- Comrie, Mrs. Alex. Jennings, East Orange.

Pennsylvania.

- Boyles, E. W. Altoona.
- Anderson, Andrew, Braddock.
- Catlin, Leslie E., Chester.
- Webster, Mrs. Frederic S., Pittsburg.
- Kaufman, Harry J., South Bethlehem.
- Muller, Fred R., South Bethlehem.

SOUTHERN DIVISION

- Bean, Arthur P., Huntsville, Ala.
- Jerauld, Mrs. Nellie M., Mary Esther, Fla.
- Pryor, James E., Mary Esther, Fla.
- Burdell, W. J., Lugoff, S. C.
- Pioneer Group of Charleston, S. C.

- Aichel, Siegfried.
- Fogarty, Simon, Jr.
- Graeser, Clarence A.
- Hughes, M. E.
- Jordan, John C.
- Kroulek, Joseph.
- Matthews, Frankford Lewis.
- Mosimann, Thomas F.
- Nohrden, Julian.
- Page, W. B.
- Reeves, Harold S.
- Seabrook, E. Percy.
- Seabrook, Wm. J.
- Speisegger, John.
- Tate, Prof. W. K.
- Turbush, Frank.

OHIO VALLEY DIVISION

- Caylor, Elmer S., Columbus, O.
- Mariotti, Mrs. Marion, Conneaut, O.
- Kirkpatrick, Capt. Geo. W. Evansville, Ind.

CENTRAL DIVISION

Chicago, Ill.

- Cross, Miss Ida.
- Holinka, Fr.
- Irvin, Miss Anna.
- Kolar, Em.
- Mathis, Mrs. G. M.
- Novotny, James J.
- Sankowsky, Nicholas.
- Vokoun, G.

Detroit, Mich.

- Anderson, Dr. Willis.
- Crosby, Miss Ethel.
- Gariat, R.
- Mears, Miss Margaret E.

Milwaukee, Wis.

- Albright, Miss Susan R.
- Brabson, L.
- Chamberlain, S. W.
- Childs, Dr. Bess C.
- Drishaus, Miss Elsie M.
- Fuchs, Miss Betty.
- Glenn, Mrs. L. H.
- Nichols, Miss Emma C.
- Nichols, Miss Jessie L.
- Smith, Marion A.
- Ulrich, John.
- Ulrich, Mrs. John.
- Wright, Miss C. M.

PRAIRIE DIVISION

- Garber, S. E., Leon, Ia.
- Strasbaugh, Miss Grace, Omaha, Neb.
- Vorse, L. R., Omaha, Neb.

Austin, Minn.

- Gibbons, C. H.
- Johnson, Miss Flora.
- Knopf, Rev. F. E.
- Knopf, Mrs. F. E.
- Page, Miss Marie L.
- Phillips, Mrs. J. W.
- Rice, Mrs. Eunice.
- Savage, Miss Olive.
- Waldecker, H. C.
- West, Mrs. C. L.

Sioux Falls, S. D.

- Azemar, A. C.
- Elmore, Miss Lillian.
- Hoff, J. H.
- Lloyd, Miss Clara.
- Manning Miss Gladys.
- Manning H. C.
- Parker, J. W.
- Parker, Mrs. J. W.
- Phillips, F. E.
- Phillips, Mrs. F. E.
- Pilney, Mrs. J. L.
- Tinsley, Mrs. A. D.
- Watson, F. J.
- Watson, Miss Helen.
- Watson, Miss Lucia.

SOUTHWESTERN DIVISION

- Taylor, Dr. Harry, Paris, Texas.
- Vickers, Miss Olivia, Dallas, Texas.
- Armstrong, D. P., Wichita, Kan.

WESTERN DIVISION

- Carlisle, Estel E., Anaconda, Mont.
- Carlisle, Mrs. Estel E., Anaconda, Mont.
- Kuharich, Chas. E. Canon City, Colo.
- Rung, Claus F., Canon City, Colo.
- Mullaney, Miss Frances J., Colorado Springs, Colo.
- Sinton, Mrs. W. E., Colorado Springs, Colo.
- Irving, Edward, Berkeley, Calif.
- Chambers, Prof. Chas. O., Forest Grove, Ore.
- Cooper, Mrs. M. P., McMinnville, Ore.
- Morris, Mrs. Geraldine, Coquille, Ore.

CANADIAN DIVISION

- Dickson, J. R., Ottawa.
- Lister, John L., Midland.

	<p>FINO DE LA OFICIALA PARTO</p>	
---	----------------------------------	---

ESPERANTO KAJ LA ESPERANTISMO

ESPERANTO AND ESPERANTISM.

La anatomio de la homo estas mirinda, interesege studaĵo. Dek milionoj da jaroj da historio estas rekorditaj en tiu dokumento, kiun ni konas kiel la homa korpo. Sub la studado de la sciencisto, tiu historio estas malrapide malvolvata. Jen kuŝas antaŭ ni sur la tablo de la kirurgiisto tiu interplektita maŝino, bela en ĉiu detalo, simpla—kaj mirinda! Tamen, dum dek tagoj via kemiisto povas redukcii tiun produktaĵon de la jarcentoj ĝis kelkaj simplaj elementoj, kiujn oni povus aĉeti en iu ĉiovenda magazeno. Jes, kaj ne—ĉar ion maltrafis ambaŭ la anatomiisto kaj la kemiisto.

Sed ne gravas kiel ni nomas ĝin—ĉu Animo, ĉu Menso, ĉu Spirito, ĉu Vivo, ĉu Kosciececo, ĉu Memo; ne gravas kiel ni disŝiras kaj brulas kaj malestimas unu la alian pro vorto aŭ teorio pri ĝi, ni interkonsentas ke tiu maltrafebla io havas multe pli grandan gravecon, ol la mirinda maŝino kiu, sen ĝi, estas je la plej alta takso nur kelkaj funtoj da bonega fruktigilo. Ni nomu ĝin, en tiu ĉi artikolo, Vivo.

Kelkaj boneguloj, kun kiuj ni havas la honoron malkonsenti, konsideras la Vivon kiel apartan aferon loĝanta en la individuo. Ili kredas ke pulo, aŭ ostro, aŭ poeto, havas Vivon, sed ke nacio, aŭ eklezio, aŭ lingvo estas la senvivaj produktaĵoj de grandaj kolektoj da individua penado, kaj ne per si mem, escepte laŭ la plej libera aplikado de la vorto, posedas Vivon.

Sed la homo korpo mem estas la produktaĵo de milionoj da pli malgrandaj estaĵoj, sen kiuj ĝi ne povus ekzisti. Ĉiu korpeto de la sango estas aparta vivanta korpo. Kiam la arterioj trilas per la viveco de tiuj laboremaj malgranduloj, devofide riparantaj la eluzadon de cerbo kaj muskolo, detruantaj ĝermojn de malsano kaj alimaniere administrantaj la internan ekonomion de la homa korpo, oni povas diri, ke li bonsanas. Kiam ili estas malmultigitaj aŭ senfortigitaj kaj ne povas rebonigi la perdojn kaj elpeli la malsanon, la rezulto estas, ke la tuta konstruaĵo pereas.

Se mankas precizaj paraleloj en la vivo de nacio aŭ lingvo, estas certe interesaj analogioj. En la ekzemplo de nacio kies centra registaro malfortigas la provincojn per troa impostado, ni havas specon da mal-

The anatomy of man is a wonderful, fascinating study. Ten million years of history are recorded in the document we know as the human body. Under the study of the scientist, that history is slowly being unrolled. On the dissecting table there before us lies this intricate piece of machinery, beautiful in every detail, simple—and wonderful! Yet in ten days your chemist can reduce this product of the centuries to a few simple elements, which one could buy at any department store. Yes, and no—for Something escaped both anatomist and chemist.

But no matter what we call it—whether Soul, or Mind, or Spirit, or Life, or Consciousness, or Ego; no matter how we rend and brand and scorn one another over a word or a theory about it, we agree that this elusive Something is of far greater importance than the wonderful piece of machinery which, without it, is at the very best estimate only a few pounds of excellent fertilizer. Let us call it, in this article, Life.

Some very excellent people, with whom we have the honor of disagreeing, consider Life a sort of detached affair, residing in the individual. They believe that a flea, or an oyster, or a poet, possesses Life, but that a nation, a church, or a language are the lifeless products of great masses of individual effort, and do not of themselves, except in the most liberal application of the term, have Life.

But the human body itself is the product of millions of smaller beings, without which it could not exist. Each corpuscle of the blood is a distinct living body. When the arteries are athrill with the life of these busy little beings, industriously repairing brain- and muscle-waste, destroying germs of disease and otherwise administering the internal economy of the human being, he is said to be in good health. When they become decimated or weak and are unable to rebuild losses and drive out disease, the result is that the whole structure perishes.

If precise parallels in the life of a nation or a language are lacking, there are certainly interesting analogies. In the case of a nation, whose central government weakens the provinces by overtaxation, we have

bona digesto. Kiam la laborantoj de la nacio estas malbone nutritaj, la tuta nacio suferas pro sennutrado. La rabado de provinco per milito analogias kun amputo. La okupado de la regna urbo per fremda armeo estas morta vundo. Kaj kiam la nacioj sin okupas tro multe je siaj individuaj aferoj kaj forgesas la ŝtatan devon (ĉu vi konas nacion, en kiu oni tion faras?) la rezultaĵo estas precize tio, kio okazus, se ĉiu korpeto de la sango dirus: "Ho fi! Mankas al mi la tempo kuri tien ĉien tra la vejnoj de tiu ĉi homo zorgante pri lia sano!" Kiam la korpetoj de la sango estas mallaboremaj la Vivo de la animalo estas en danĝero. Kiam nacioj estas mallaboremaj la Vivo de la nacio estas en danĝero.

Esperanto estas vivanta lingvo. Estis tempo, kiam mi tencis pli multe pri ĝia mekanika perfekteco kaj malpli pri ĝia Vivo. Tamen, ju pli mi studas Esperanton kaj la Esperantismon, des pli fiske mi konvinkigas ke la unu estas tiel grava, kiel la alia. Esperanto estas nuntempe multe pli ol gramatiko kaj vortaro—ĝi estas granda organika korpo, kies branĉoj etendas en ĉiun parton de la mondo. Vi kaj mi, kiel laborantoj, konstruantoj kaj defendantoj de Esperanto estas la korpetoj. La Vivo de la lingvo estas io aparta de la vivo de unu aŭ du el ni—kiam ajn nia utileco ĉesas la vivanta korpo elpuŝos nin kune kun alia ekskremento, kaj tiel zorgos pri sia propra sano.

Esti parto de tiu Esperanta korpo, tiu aneco en la Esperanta nacio, estas privilegio, kiun multaj el ni estimas tro malmulte. Ĉar ni vivas dum epoko kiu havas multege da mirindaĵoj, estas nature ke ni forgesas kiam mirindaĵo estas, kapabli eniri intime en la vivon de nacioj kiuj nur hieraŭ estis kvaŝaĵoj tiom da sigele fermitaj libroj. Esperanto fariĝas tute tro rapide por ni ĉiuj ordinara afero. Tio ĝi ne estas—ĝi estas mirinda beno, kaj partopreni je ĝi metas al ni devon—la devon ĝin komuniki al aliaj ĝis la tempo, kiam ĝi estos la komuna posedaĵo de la tuta mondo.

Tiu devo sin prezentas al *vi*. Estas ke *vi* montru vin inda ano de la Esperanta nacio, laborante por la realigo de ĝiaj celoj. Per tiu laboro vi helpas realigi la idealojn de la plej gravaj profetoj kaj filozofoj de la mondo, ĉar Esperanto kiel vivanta estaĵo mem estas ankoraŭ nur parto el la granda kosma Ekzisteco, kiu penege supreniris el la komenco de la tera vivo.

a sort of indigestion. When the workers of a nation are poorly fed the whole nation is suffering from malnutrition. The spoliation of a province by war is analogous with amputation. The investment of the capital by a foreign power is a vital wound. And when the citizens of the nation concern themselves too much with their individual affairs and forget civic duty (can you think of a nation in which this is being done?) the result is exactly what would happen if the corpuscles of your blood were each to say: "Oh, pshaw! I haven't time to go running up and down this man's veins looking after his health." When the corpuscles of the blood are lazy the Life of the animal is in danger. When the citizens of the nation are lazy the Life of the nation is in danger!

Esperanto is a living language. There was a time when I thought more of its mechanical perfection and less of its Life. The more I study Esperanto and Esperantism, however, the more firmly am I convinced that the one is as important as the other. Esperanto is today much more than a grammar and vocabulary—it is a great organic body, whose ramifications extend to every part of the earth. You and I, as workers, builders and defenders of Esperanto, are the corpuscles. The Life of the language is a thing apart from any one or two of us—when our usefulness ceases the living body will remove us with other excrement, and so take care of its own health.

This being a part of the Esperanto body, this citizenship in the Esperanto nation, is a privilege which most of us esteem too lightly. Living in an age of multiplied wonders, it is but natural that we should forget the great wonder of being able to enter intimately into the life of nations which were but yesterday as so many sealed books. Esperanto becomes for us all too quickly a commonplace thing. It is not that—it is a wonderful blessing, and to share it entails a duty,—the duty of imparting it to others until it shall be the common possession of the whole world.

This duty presents itself to *you*. It is for *you* to show yourself a worthy citizen of the Esperanto nation by working for the realization of its aims. In this work you will be helping to materialize the ideals of the world's greatest prophets and philosophers, for Esperanto as a living thing itself is still but a part of the great cosmic Existence, which has struggled upward from the dawn of Life.

POR LA KOMENCANTO

This department is edited by Edwin C. Reed, Manager of The American School of Esperanto.
Send inquiries to Mr. Reed, care of this magazine.

How will Esperanto be for shorthand, and is there a system for use in the language?

The following systems of shorthand have been adapted for Esperanto: Pitman, Stolze-Schrey, Gabelsberger, Duplogen, etc. Authorities on Gregg shorthand claim that Esperanto can be written in it without difficulty, but a more exact adaptation is now being made.

Why is the suffix "-ig-" used in one verb but not the other in the following sentence: "Kaj tio ĉi konsolos kaj kontentigos vin?"

The verb *konsoli* "to console" is transitive and so can take an object. The verb *kontentigi* "to cause to be contented" is formed by the use of the suffix *-ig-* from the adjective "*kontenta*, "contented, content." To know whether or not to use this suffix, consult the dictionary and find the exact meaning of the root to be used, and see whether it has a transitive meaning in its simple form.

Is it permissible to use the word "mem" without adding the pronoun which it is to modify, as "Skribu mem la leteron?"

This is as poor a rendering of the idea as if the English were "write the letter self." It is better to use the pronoun, thus, *Vi mem skribu la leteron.*

What is the word for "camera"? Is "fotografilo" correct?

Fotografilo is the more general word for "photographic apparatus," but *kamero* is used generally for "camera."

Is "they left him to get out if he could" correctly rendered by "ili lasis lin eligi se li povis?"

A literal translation of the above Esperanto would be: "They let him (permitted him to) get out if he could." The sense desired may be rendered thus: *Ili lasis lin por ke li eligu se li povis.*

What is the distinction between "multe da homoj" and "multaj homoj"? and what part of speech is "multe"?

In general, the use of *multe da* implies consideration of a group or part out of some larger and somewhat indefinite whole. The use of the adjective implies consideration of some or all of the individuals mentioned: "many (different) men." *Multe* is an adverb, modifying the whole phrase with which it is used.

What is the translation of the phrase "el la franca tradukis," or "el la angla tradukis," etc., preceding the name of the person who has translated a story into Esperanto? What is the object of the verb here?

The translated story is regarded as the object of the verb. In this the Esperanto follows a custom which has existed since the time when Latin was the language used for writings of general interest of placing *scripsit* or *traduxit* before the name of the author or translator of an article or work.

Please explain when the suffixes -ig- and -iĝ- should be used, instead of the simple verbs.

The suffix *-ig-* should be added to those verb-roots which are only intransitive in Esperanto, altho their English equivalents are both transitive and intransitive. For instance, *La akvo bolas*, "the water boils," but *Mi boligas la akvon*, "I boil the water."

The suffix *-iĝ-* should be used to form intransitives from verb-roots which are only transitive in Esperanto, altho the English equivalents are used for either the transitive or intransitive use. For instance, *Mi rompas la bastonon*, "I break the stick," but *La bastono rompiĝas*, "The stick breaks."

The same general principle is followed in deriving verbs by means of these suffixes from roots of adjectival and substantival meaning, as *laciĝi*, "to become tired," and *lacigi*, "to tire."

Is "lacigata" with infinitive a proper translation for "tired of"?

Such a construction is possible, but the participle is a better usage, as *Mi estas lacigata aŭdante*,—"I am tired hearing—"

When one expresses thanks for a favor received, how is the reply "you are welcome" translated?

The usual reply is *estas nenio*, "it is nothing." Cf. French *il n'y a pas de quoi*, Spanish *no hay de que*, etc.

Please explain the word "Usono."

This is simply a formation from the initial letters of the words "United States of North America." For use as a noun, the final letter is of course changed to *o*. The word is a convenient one, and quite generally used.

Please comment upon the use of "proksima" to mean "next." Some good writers seem to use it.

For "next" in the sense of "future" or "approaching," it is better to use "*venonta*" as *la venonta semajno*, "the coming week," or "next week." The participle from *sekvi* also occurs, especially in reference to time already past, as *la sekvintan tagon li iris*, "the next day he went."

Are "je" and "al" correct in the following, and if not, what should be used? "La koniĝo kaj amikiĝo je samideanoj," and also "konigu min al Esperantistino."

In the first citation, *inter*, and in the second *kun* will give the desired meaning more accurately.

EN LA NORD-OKCIDENTO.

Je la peto de kelkaj najbaroj, la vintron pasintan, mi komencis doni kursojn en Esperanto. Tiu ĉi estas por mi stranga paŝo, ĉar mi estas nur "rancher" kaj scias zorgi bestojn multe pli bone ol doni lecionojn en la kara lingvo.

Tamen la afero sukcesis treege. La nombro da lernantoj pligrandiĝis je ĉiu kunveno, kaj la entuziasmo estis mirinda.

Ĉiun sabaton je ĉirkaŭ la sepa horo, la alvenintaj glitveturiloj kolektiĝadis laŭvice antaŭ nia pordo, kaj, zorginte la ĉevalojn, dudeko da junuloj kaj eĉ kelkaj grizharoj gaje eniris en la domon, jam pretigitan per longaj benkoj kaj tabloj por la klasoj. Ni faris du klasojn, en apartaj ĉambroj, unu

por la komencantoj, instruata de mia filo, kaj alian por la pli kleraj lernantoj, sub la instruado de la "ranĉisto" mem. Tuj kiam la oka horo sonis, la babilado ĉesis, ĉiuj sidiĝis, kaj dum du aŭ tri horoj oni aŭdis nur esperanton. Unue oni legis la tradukaĵojn jam faritajn de si dum la semajno, kaj poste ekzercon el la "ekzercaro," kaj fabelojn kaj historietojn el la "unua legolibro" de Kabe, sekvatajn per demandoj kaj respondoj pri la teksto. Post tio, okazis ĝenerala konversacio kaj vespermanĝo. Post la vespermanĝo oni kantis esperante, kaj habiladis kaj ŝercadis ĝis la noktomezo, je kiu ni disigiĝis.

CHARLES W. NODDINGS.

Tiu ĉi movado devus esti por ni tre grava afero, ĉar ne sole angleparolantoj interesiĝis pri ĝi, sed ankaŭ multe da fremduloj, precipe francoj, kiuj reprezentas almenaŭ la duonon de la loĝantaro en nia distrikto. Multe de tiuj ĉi neniam sukcesas lerni la anglan lingvon, tial Esperanto devus esti por ni ĉiuj la plej bona ilo por interkompreniĝo kaj paco, kiun oni povus prezenti al si.

Efektive mi havas la plej grandajn esperantojn pri la estonteco de Esperanto en nia multlingva lando, kaj mia celo ĉiam estos la enkonduko de la lingvo en la publikajn lernejojn de nia provinco.

—Charles W. Noddings,
Saskatchewan, Canada.

LITERATURO

ANTAŬE KAJ POSTE

W. B. TREADWELL.

SUR altaĵeto, trans kiu transiras la vojeto, li staras,—la juneca helo sur la vizaĝo, la saneca brilo sur la vangoj. Ĉie ĉirkaŭe spiras la printempa freŝeco, kap la dolĉeco matena. La birdetoj trilas tra la arbetoj; kaj la suno, ankoraŭ ne alta en la ĉielo, verŝas super ĉion siajn dolĉajn radiojn. Vaporeto delikata vastiĝas ĉirkaŭe,—tiel maldensa ke ĝi estas apenaŭ observable, sed faranta malpli difinaj la konturojn de la ĉirkaŭaĵoj; postenrigardante,—orienten—ĝi ŝajnas blankagriza, dum antaŭenrigardante,—okcidenten—ĝi ŝajnas rozkolora. Tra tiu nebuleto, li vidas ĉion,—klare, kiel li pensas, sed vere kvazaŭ tra vualeto,—kolorigata per la nuancoj de la matena aero kaj lumigata per la sunradioj preskaŭ horizontaj.

Dum li rigardadas posten, li vidas la vojeton tra kiu li estas veninta,—parte elstarantan detale, kaj parte nur malhelan,—kaj kelkaj lokoj, kiujn li memoras, kaŝiĝas per objektoj intermetitaj per la tordoj de la vojo. Rigardante, li rekonas lokojn kie okazis la gravaĵoj de la vojaĝo. “Tie,” li diras, “estas la turno kie mi postlasis miajn gepatrojn. Mi diris al ili ke mi baldaŭ revenos kun veturilo por faciligi iliajn paŝojn; sed mi neniam plu vidis ilin. Tie estas la vualeto en kiu mi deŝiris tiel multajn florojn belajn kaj dolĉajn fruktojn. Tie estas la fonto el kiu mi ricevis tiajn ravajn trinkojn, kaj de kiu mi antaŭeniris tiel refreŝigita. Tie estas la ŝtonego apud kiu mi apartiĝis de mia amatino. Si diris al mi ke la vojeto kuŝas dekstren; sed mi insistis ke ĝi direktiĝas maldekstren. Mi iradis laŭ la vojo kiun mi elektis kon-

sideri prava, kaj ŝin, ankaŭ, mi neniam plu vidis. Sed mi ne plu postenrigardos; antaŭe kuŝas la vojaĝo, kaj tien mi direktos la okulojn, kaj vidos la plaĉajn pejzaĝojn tra kiuj mi pasos, kaj la glorojn ĝis kiuj mi atingos.”

Antaŭen li rigardas; kaj tra la rozkolora nebuleto, li penas eltrovi la vojeton kiun li devos sekvi. Li ne povas distingi ĝuste kien li devos iri. Li vidas ebenaĵon vastan, limigitan okcidenten per grandega montaro, el kiu kelkaj pintaĵoj elstaras super ĝi. El tiuj, unu superstaras ĉiujn aliajn; kaj ĝia altaĵo, kaptante la ruĝajn radiojn de la matena suno, brilas kontraŭ la ĉielbluo kiel lumturo metita por montri al li la vojon. Li pensas ke li povas vidi unu valon kondukantan al tiu glora pintaĵo; kaj li imagas ke la trairejo estos facila.

“Sur tiu altaĵego staros mi,” li ekkrias. “De ĝi mi malsuprenrigardos la restaĵon de la homaro, iometaj el kiuj ĝin atingos. Trans la ebenaĵon mi gaje irados; tra la valo mi supreniros al la alta pinto, voje disŝirante la florojn; kaj mi estos forta por suprenrampi la montegon, kaj de tie mi vidos la restaĵon de la vojo, nun kaŝita al mi, sed tiam sendube klara kaj facila.”

Okcidenten iras li, kaj la nebuleto kaŝas lin de la vidado.

Post multaj jaroj ree li staras sur altaĵeto,—ne tiu sur kiu li staris antaŭ tiel longe, sed unu multe pli okcidenten kaj trans la granda montaro. Antaŭ li etendas, kiel antaŭe, vasta ebenaĵo, sed nenia montaro nun estas antaŭ li. Anstataŭe, li vidas nur ebenaĵon preskaŭ senliman finanta nur ĉe maro senforma kaj mallauma. La malleviĝanta suno, duonkaŝita post minacaj nuboj, apenaŭ malkaŝas ion krom malgaja dezerto velkanta en la mar-

on nebulan.

Lia vizaĝo estas cikatra kaj sulka, la hararo griza kaj malorda, la vestaĵo disŝirita kaj ĉifona, la piedoj tranĉataj per dornoj kaj silikoj; kaj la manoj makulataj,—ĉu estas per koto aŭ per sango? Per la malhelaj okuloj li ĉirkaŭrigardas, sed nenie vidas li rifuĝon de la ventego alproksimiĝanta. Li kuraĝigas rigardi la altaĵegon sur kiu li iafoje esperis stari; sed la mallumeco kaj la nuboj preskaŭ ĝin kaŝas al la vidado.

“Ĉie mi estis staronta,” diras li malĝoje; “sed mi neniam tien alvenis. Anstataŭe, mi trovis vojeton ĉirkaŭ ĝi laŭ kiu mi, mallaborema, iris; sed tiu vojo min alkondukis al pli grandaj malfacilecoj kaj tra pli malbonaj danĝeroj. Tra marĉo kaj tero ŝtonplena, tra dornoj kaj enfalejoj, venis mi tien ĉi; kaj nun mi vidas neniun vojeton, nek plezuron, nek finon kontentigan. Mi devos antaŭeniradi; tio, almenaŭ, estas neevitebla; sed kie aŭ kien mi ne povas vidi, krom tio ke mi devos faletadi tra la pezaj sablaĵoj kaj sur la ŝtonoj kaŝitaj, ĝis la nekonata maro.”

Tiel vundita kaj malforta, li lametadas okcidenten; kaj denove li malaperas el la vidado.

ĜIS ALPA MONTSUPRO LAŬ METALFADENO.

LA NATURON ĉiam amegis John kaj pentristo, kaj neniu homo en Ruskin, la angla kritikisto, poeto tuta Eŭropo levis voĉon pli energie ol li kontraŭ la entrudado de la nuntempa komercemo sur la belaĵojn de la montoj, riveroj kaj lagoj. La fosado de vojo por dekliva fervojo al la supro de unu itala monto preskaŭ svenigis lin kaj se li povus vidi la afiŝegan krimecon de la nunaj tagoj, li sendube tuj mortus sur la loko. Estas ja malĝojige ke la regnoj de la mondo ne povas fari pli fortajn leĝojn por protekti la belaĵojn de la naturo interne de siaj terlimoj, kaj ju pli multajn Ruskin'ojn ni havas por ekkrii kontraŭ la malbeligo de la pejzaĝoj, des pli bone. Granda malbela faŭko fosita en flanko de monto efektive forigas ĝin el la listo de belaĵoj kaj estas ja eble ruinigi la belecon de iu vidindaĵo per pe-

nado provizi rimedon por ke homoj atingu ĝin facile kaj sendanĝere. Kelkaj partoj de la Alpoj tiamaniere estas tre multe difektitaj, laŭ estetika vidpunkto, de la fervojaj fosaĵoj kiuj estas faritaj sur iliaj flankoj kaj laŭ la suproj de iliaj altaĵoj.

Eble kiam la aerveturiloj iĝas tiel oftaj kiel nun la fervojaj vagonaroj, anstataŭ tiel ruinigi la neĝkovritajn, maljunajn montojn de la mondo per ŝtalreloj, stangoj kaj tramaj metalfadenoj, la veturaj kompanioj uzos aerostatojn kaj aerodromojn por levi scivolajn homojn de la valoj ĝis la suproj, por ke ili staru mirigataj en la apudesto de la majesteco kaj la grandeco de la Naturo.

Versajne unu kompanio kiu havigis rajton konstrui fervojon ĝis supro de Wetterhorn, unu el la montoj de la Bernaj Alpoj, ne estis instigita tiom de amo al la beleco kiom de deziro provizi unikan veturrimedon per sia alpreno de metalfadena vojo anstataŭ fervojo. Estos kredeble ekscitigilo kaj pro tio sendube altiros amasojn. Krom tio per ĝi oni povos prezenti al la vidanto panoramon kiun oni ne povus gajni alie escepte per balono aŭ aerodromo. Tiu ĉi metalfadena vojo, aŭ pendigita ŝnurego, konsistas nur el aro da ŝnuregoj streĉitaj laŭ la montoflanko kaj posedas maŝinaron tiel aranĝitan ke dum unu vagono supreniras alia malsupreniras. La belega vidaĵo tiel havata estas preskaŭ senkompara ĉar la regiono ĉirkaŭ Wetterhorn estas fama pro sia beleco. La kontrasto inter la gajaj freŝaj paŝtejoj en la valo de Reichenbach kaj la grandegaj nigraj krutaĵegoj kaj brilantaj altaĵoj de ĉiama neĝo estas tiel rimarkinda ke pentristoj el ĉiuj mondpartoj iras tien por ĝui la belajn pejzaĝojn kaj gajni inspirojn por siaj verkoj. Wetterhorn aŭ “Monto de Ventegoj” estas unu el la plej rimarkindaj montoj el la Berna Altregiono; neniu el ĝiaj tri suproj estas malpli ol 3600 metrojn super la marnivelo. Oni unuafoje ilin supreniris en jaro 1844, piede per granda laboro, ago kiu reprezentas pli grandan penon ol sidi en bele remburita vagono kaj gliti laŭ longa metalfadeno tiel facile kiel birdo glitas tra la aero.

Kunparolante kun iu el la inĝenieroj dungitaj por la Wetterhorn'a projekto mi lernis ke li estas helpinta konstrui pli ol unu ŝnurvojon ĝis montsupro kaj

estis interese aŭdi lin priparoli pri liaj spertoj en tia laborado.

“La unuan fojon ke vagono portanta pasaĝerojn supreniris,” li diris, parolante pri unu el siaj supreniroj, “mi estis en ĝi. Estis la unuan fojon ke mi estis faranta tian supreniron kaj mi konfesas ke mi sentis strangan tremetan ataketon kapti min dum ni iris supren, supren, supren, kaj mi rigardis posten al la stacio kaj vidis kiel malĉika ŝajnas la ŝnuro tie kie la maŝino funkcias. Nevole, mi opinias, ĉiu ekkomprenis ke rompo je tiu punkto aŭ inter ĝi kaj ni sendus nian vagonon kiel pendulo svinganta tra vasta arko, neniam revenonta sur sian kurson tamen, sed frakasota en pecojn sur la severaj nigraj krutaĵoj malproksimaj de ni centojn da metroj, ĉe kies supro la ŝnuroj estis tenataj. Aŭ supozu ke rompo okazus ĉe la supra fino! Ni falus kiel plumbaĵo malsupren, malsupren ĝis morto en la valo malproksime malsupra. Ni plene komprenis tion sed diris nenion pri ta ebla sorto. Estis al ni ankaŭ stranga sento ĉe la oreloj, dum ni supreniris, ia surdeco kaj zumado en la posta parto de la kapo.

“Ia akcidento okazis ĉe la maŝinaro kiam ni estis irintaj ĉirkaŭe duonon da la vojo kaj la vagono devigis resti tie en la spaco dum tri kvaronoj de horo; pendigite inter la ĉielo kaj tero dum tiom da tempo ni havis okazon kutimiĝi al la situacio. Neniu el ni frenezigiĝis kiel unu viro sur la ‘Ferris Wheel’ ĉe Chicago kiam rompo ĉe la maŝinaro kaŭzis haltadon, kaj se tio estus okazinta al iu el ni kaj li estus provinta elsalti, oni ne povus simile lin savi, ĉar estis neniu virino en la vagono por ŝeti jupon super la kapon. Nekutima silento impresis nin ĉiujn. Nenia sono estis audebla krom la batado de niaj koroj, ĝis venteto ekblovis kaj facilitate svingis la vagonon kun kraketa brueto.

“Kiam oni komencis labori pri la maŝinaro malsupre ĉe la maŝindomo la vibroj de la martelado venis kiel ekbruoj de malproksima tondro laŭ la ŝtala ŝnuro. Ni kutimiĝis al tio tamen, post kelkaj minutoj, kaj interesiĝis pri la mirinda panoramo malkovrita malsupre de ni. Malproksime en la valo ni povis vidi la blankajn kamparajn vojojn sekvantajn siajn serpentajn kurojn laŭ la montetoj, kun tie aŭ tie ĉi makulo movanta kiu eble estas homo. La riĉaj verdaj kampoj

estis kiel veluro; ribandaj riveretoj kuris tra ili, brilante en la sunlumo; malproksime trans la valo blankaj montsuproj sin levis en majesteco kaj rekte antaŭ ni etendiĝis la granda, nigra, severa krutaĵego de la monto.

“Fine la vagono malrapide, skuete komence, ekmovis supren ĝis la vizaĝo de la krutaĵego estis apud ni, kaj tiam ni rampis de la supraĵo kaj estis fininta la veturadon kaj staris sur la firma tero, eĉ inter la neĝo kaj glacio.”

JAVA POPOLRAKONTO.

MI volas diri al vi rakonteton, kiun mi aŭdis de la vilaĝanoj de la insulo Java.

Estis ŝtonhakisto kiu dehakis pecojn de la ŝtonego. Lia laboro estis malfacila kaj li ĝemis. Kaj en tiuj tagoj la reĝo rajdis tra la lando sur ĉevalo blanka kaj la viro malriĉa diris: “Ho, estu mi reĝo!”

Kaj okazis tiel kiel la viro diris: li estis reĝo kaj rajdis tra la lando sur ĉevalo blanka. La vetero estis varmega kaj la suno brilis kaj brulis en la ĉielo, kaj la reĝo estis tre varma kaj ŝvitis treege, kaj ĝemis: “Ho, estu mi la suno!”

Kaj okazis tiel kiel estis dirite; li estis la suno kaj brilis en la ĉielo kaj bruligis la tutan teron. Kaj nubo venis kaj naĝis inter la suno kaj la tero, kaj la radioj de la suno ne plu povis bruligi la kreskaĵojn kaj bestojn kaj homojn de la tero.

La suno koleris kaj diris: “Ho, estu mi nubo!”

Jen okazis tiel kiel li diris kaj li estis nubo, kaj naĝis tra l'aero kaj sendis pluvegon malsupren sur la tero, kaj riveretoj de la montoj kreskis al riveroj, riveroj al riveregoj kaj la vilaĝanoj ek-kriis: “Banjir, banjir!” kaj forkuris. La akvo ruinigis domojn, vilaĝojn, kampojn kaj pontojn, sed estis granda ŝtonego kiu staris en la kamparo kaj la akvo ne povis forŝiri ĝin. La nubo koleris kaj diris: “Estu mi ŝtonego!”

Kaj okazis tiel kiel estis dirite, li estis ŝtonego. Kaj li staris en la pluvo, en la suno, en la vento kaj li ne ŝanĝiĝis. Sed, unu tagon, venis viro kaj pikfosilo: estis maljuna ŝtonhakisto, kaj li dehakis pecojn de la ŝtonego.

La ŝtonego koleris kaj deziris: “Estu mi ŝtonhakisto,” kaj okazis tiel, kaj ree li ŝanĝis en ŝtonhakiston kaj li nun estis kontenta.

—R. Kerkhoven.

LA EKSTERDOMA LERNEJO.

Doktoro J. H. SALISBURY, Chicago.

La instruistino de estinta tempo estus timegita per la penso de instruado ekstere sen domo en kiu enfermigi la lernantojn kaj haltigi la forirantajn pensojn kaj rigardojn de la instruotaj. En somero la fenestroj povis malfermigataj esti kaj la freŝaj ventoj povas eniri, portante la dolĉajn odorojn de herboj kaj floroj kaj novefaleita fojno, sed en vintro la plej granda zorgo devis esti prenita ke la malfortaj infanoj ne malsaniĝu per malvarmeo. Spite tiu ĉi zorgo la infanoj ne nur malsaniĝis de frosto sed ankaŭ de aliaj malsanoj kiuj akompanis la malpuran aeron. La tuberkulozo eble estis ofte transportita per la malpura, ĝermoŝarĝita aero de la lernejo. Pli racionaj ideoj estas nuntempe enirintaj la cerbojn de la lernejestroj kaj la freŝa aero permesata eniri en lernejbambrojn somere kaj vintre. Sed la lernejo sen ĉambroj estas tamen nova ideo. La malpura aero estas speciale danĝera por la tuberkuloza infano kaj tial la eksperimento estas provita permesante al infanoj foriri en la somero en la arbarojn por studi. Kelkaj de tiaj ĉi lernejoj estas fonditaj en Germanujo por la tuberkulozaj infanoj kiuj plimalboniĝis en la publikaj lernejoj kaj danĝerigis siajn kunlernantojn.

La unua de tiuj ĉi lernejoj en la Unuiĝintaj Statoj estis fondata per la Bostona Asocio kontraŭ Tuberkulozo kaj estas intencita por la tuberkulozaj infanoj kaj tiuj kiuj estas minacataj per tiu malsano. La eksperimento estas provita dum la estinta somero kaj estis granda sukceso. Tiu ĉi lernejo estis nomata la *School of the Outdoor Life* (Lernejo de la eksterdoma Vivo) kaj estis intencata por doni al tuberkulozaj infanoj: unue, freŝan aeron, due, sufiĉon da plej bona nutraĵo, taŭga por ili, kaj trie, naturan sanigan vivadon. La tendaro estis lokata en maljuna pomarbaro kies ombraĵo faras plaĉajn ripozejojn. Pendolitoj, klinseĝoj, kaj grandaj fojnaj kapkusenoj, faritaj de la infanoj mem, kun lanokovriloj por uzi en la pli malvarmaj tagoj kaj tendoj provizitaj kun litoj por okazoj plenigis la meblaĵojn. Aldone estis kuirejotendo kaj unu granda tendo por manĝo. La infanoj venis al la tendaro je oka horo kaj tuj pretigis sin por matenomanĝo, lavante siajn manojn kaj purigante siajn buŝojn. Post matenomanĝo la infanoj iris tuj por brosi la dentojn kaj poste por fari aliajn devojn. Regulaj grupoj estis asignataj por asisti aliafoje en

la diversaj domozorgaj operacioj kaj tiuj ĉi estis zorge dresataj fari sian laboradon. La infanoj estis kuraĝigataj okupigi sin en ĝardenolaborado kaj en la studado pri la kreskaĵoj ĉirkaŭ si.

La rezultatoj estis bonegaj en la korpa plibonigo de la infanoj kaj la lernado ne estis malzorgata. Tiel granda estis la sukceso de tiu ĉi somera eksperimento ke estas proponite ĝin daŭrigi dum la vintro. La Bostonaj lernejoj aŭtoritatoj sin kunligis kun la Asocio Kontraŭ Tuberkulozo subtenante la aferon. La lernejo estas lokata ĉe Parker's Hill apud Bostono. La lecionoj estas elportotaj en la ekstera aero ekcepte kiam pluvas aŭ neĝas. La malgrandaj skribtabloj kaj seĝoj staras sur planketoj malpeze konstruitaj. Lanokovriloj kun poŝoj por la piedoj kaj kruroj estos provizitaj kiam necese estos. Sirdometoj por protekti kontraŭ fortaj ventoj aŭ pluvo aŭ neĝo estas konstruitaj kaj provizo estas farita por okazoj de subita malsaneto.

Per tiu ĉi eksterdoma lernejo la infanoj anstataŭ fali malantaŭ siaj gradoj obtenos bonan edukadon dum la resaniĝado antaŭeniris. La eksperimento estas observata kun granda intereso de edukistoj higienistoj ĉie kaj se la vintra instruado ekster domo estos tiel sukcesa kiel la somera, la metodo estos sendube trovi multajn imitantojn en aliaj partoj de la lando.

ELBERT HUBBARD.

El *The Philistine*.

Estas rakonto eldirita de Sinjoro Richard Burton. Ĝi enhavas nenian moralan signifon, kaj mi kredas ke ĝi estas Numero Ses lallapaloosalalulo (aŭ "egegego"), kvankam Sinjoro Richard, estante kavaliro de la Ora Ŝtrimpligilo, ne devas provi enpui: la pardonon de la Ananias'a Klubo, kaj samtempe celi briliĝi en la Asocio de Naturfalisistoj. Jen la rakonto:

Estis angla oficiro nomata Kapitano Pollard. Lia posteno estis okaze en la Malajuja Duoninsulo. Foje, vespere, en la krepusko la Kapitano promenadis la vojon, ĉirkaŭe duonmejlon ekster la fortikaĵo, kiam, subite, li aŭdis virinon laŭte kriegantan, petante helpon. Li rapidis antaŭen kaj ekvidis grandegan Hundvizaĝan Pavianon—ano de *Simia Majoralis*—duonportante, kaj duontrenante virinon. Kelkefoje la besto haltis por iom ripozi, sed neniam forlasis la manojn for de lia kaptaĵo. La vestoj de la virino estis disŝirataj en pecetojn kaj ŝia

vizaĝo estis surŝmirata per koto kaj sango, kie la besto ŝin mordovundadis. Si estis preskaŭ nekonscia, sed okaze kaj ree ŝi pli-fortigadis sin sufiĉe por kriegi.

La paviano ne sin retiris ĉe la alproksimiĝo de l'viro, kiel tia besto kutime agas, sed restadis kaj murmuregis batale kaj moke. La Anglujano eltiris pistoleton kaj, per bonecelita pafado, sendis kugleton tra la besta cerbo, aŭ almenaŭ, tra tiom da cerbo kiom ĝi posedis.

La virino estis, pro ŝiaj vundoj kaj pro la maldelikata manadaĉo, en kompatinda stato. La oficiro portis ŝin en fortikaĵon kaj ŝi zorgiĝis laŭ la plej bonaj metodoj de hodiaŭa ĥirurgio. Si estis, ŝajne, filino de ia ticia pundito, kiu dece informiĝis, sed ĉar la knabino suferis tiom pro ŝiaj vundoj kaj pro malforteco oni decidis ŝin lasi kelke da tempo en la militara malsanulejo. Si estis neordinare belega juna virino, Malajanino, kaj parolis taŭge anglan lingvon. vivinte kelke da tempo ĉe Baptista Misiisto. La ĝentila leganto, estante psikema, nun flugas pli rapide ol mi povas skribi—la anglujano amis la knabinon, kaj la knabino, dankema al viro, kiu ŝin savis, amis lin.

Sekve ili edziĝis je tagmezo en la konsulejo, per la postena dioservisto, laŭ la ceremonio de la Angla Eklezio. Estis kvietaj edziĝa soleno. La hejmaj amikoj estis sciigataj. Baldaŭ post lia edziĝo Kapitano Pollard transportiĝis al Hong Kong, tiam al Manila, tiam poste al Insulo de Martinique.

Jaro pasis, jaro de stranga, malrealaj, malĝoja feliĉeco,—kiam la novelzino ekvelkis. Ŝi malsaniĝis kaj mortis.

Sed, unu horon antaŭ foriĝo, ŝi gestis ke ŝia edzo alproksimu la liton sur kiu ŝi kuŝadis.

Per malforta spirado, kaj kun doloraj paŭzoj, ŝi spasme diris, "Mi estas mortanta—mi sentas—mi sentas—mi sentas ke mi ne devas morti kun mensogo en la koro. Mi—mi ne deziris ŝajni maldankema—al vi—sed mi—mi neniam amis vin—virino amas nur unufoje—vi devas min pardoni—mi amis—mi amis—mi ĉiam amadis la Hundvizaĝan Pavianon!"

Ŝi malleviĝis, kaj ĉio silentis. Kaj ekstere la nuboj trapasadas la vizaĝon de la bluo, kaj malproksime ĉe la bordo de la venanta nokto, la kukulo alvokas kortuŝe sian kunulon.

(Tradukis H. B. Besemer.)

PRI RUSUJO.

Esperantigita el la franca laŭ O. Mirbeau de
BENEDICT PAPOT.

Noro. Tial ke Oktavo Mirbeau estas nuntempe unu el la plej diskutataj francaj verkistoj pro la malgranda ventego de li kaŭzita per lia teatraĵo "La Hejmo.", lastan monaton en la "Franca Teatro" prezentita, mi tradukis el unu el liaj verkoj la jenajn paĝojn.

Mi ricevis hodiaŭ longan leteron de mia amiko Ulriko Bajero, kiu nuntempe vojaĝas en Rusujo. El ĝiaj multaj folioj mi elektas jenajn premegantajn paĝojn.

En la urbejoj mi vidis belajn kavaleriajn regimentojn. Tiujn oni fanfaronade montras al fremduloj, kiel dirante: "Jen terura kaj brila milististaro! Ve! al kiu ĝin atakos!" Fakte, ili ne estas regimentoj da soldatoj, sed ŝercemuloj. Mi ĉeestis multajn paradojn kaj havis ĉiufoje la impreson, ke mi ĉeestas cirkon. Vere estas tiuj rajdistoj mirigantaj, ili faras mil lertajojn, ekilibraĵojn kaj gimnastikaĵojn sur ĉevaloj al tiuj ludoj dresitaj, kaj ĉio tio brilegas,—sed mi multe timas, ke malantaŭe de tio estas nenio.

Revenante, tiun ĉi vesperon, al mia gastejo tra unu el la antaŭurboj, mi ekvidis, sidantan sur limŝtono ĉe la stratangulo, maljunan Hebreon kun hoka nazo, forka barbo, lumaj okuloj kaj per malbonodoraj ĉifonaĵoj vestita. Malgraŭ ĉio li estis tre bela. Li varmigiĝis sune sian korpaĉon.

Oficiro pasis, trenanta sur la strato grandan glavon. Ekvidante la Hebreon, li haltis apud li, kaj tute senkaŭze, nur kiel bruta amuzaĵo, komencis insulti lin. La maljuna Hebreo ne ŝajnis aŭdi lin. Furiozigite per lia inercio, kiu ne estis timo, ne eĉ malŝato, la oficiro vangofrapis la muljunulon per ganta mano kun tiom da forto, ke la malfeliĉulo falis teren, kie li konvulsie movis la kruojn, kiel per pafado trafita leporo. Pasantoj, kiuj baldaŭ fariĝis amaso, haltis ĉirkaŭ la falinta Hebreo kaj, per la aventuro feliĉigitaj, diris: "Hu! hu!" kaj malnoble sputis en lian barbon. La Hebreo multpenade sin relevis, ĉar li estis tre maljuna kaj pli malfortika ol infano, kaj, sen iom da kolero en siaj okuloj, kiuj nur pentris miregon pri tia neklarigebla, mallogika bruteco, li diris: "Kial ĉi min batas? Ĉu mi ĉin sentvundis iamaniere? Ĉu ĉi havas kaŭzon por plendi pri mi? Ĉu ĉi min eĉ konas? Bati min estas nesencaĵo. Ĉu ĉi estas frenezulo?"—La oficiro daŭrigis sian vojon sekve de la tuta amaso, kiu lin akklamis kiel heroo.—La maljuna Hebreo kviete reprenis

sian sidejon sur la limŝtono.—Mi interparolis kun li, li diris min: “Ĉiu el ili agas tiamaniere. Ili batas nin senrajte. Tiu ĉi oficiro ne scias kion li faras. Sed post ĉio li ne estas malbonulaĉo. Li povus mortigi min. Neniu al li dirus ion; kontraŭe, ĉiuj lin gratulus, kaj li sendube estus promovigita. Ne! vere, li ne estas malbonulaĉo!”

Penetrinte pli profunde en la landon, malproksimen de la grandaj urboj kaj de la industriaj laboroj, oni vidas nur mizeron kaj mizeregon. Tio premeblas la koron. Ĉie oni vidas kavaĵajn vizaĝojn, kurbigitaj dorsojn, plendantajn kaj sklavemajn spinojn. Io neklarigeble dolora pezas sur la nekulturata tero kaj sur la per malsato malfortigitaj homoj. Oni dirus, ke mortvento ĉiam blovas sur tiujn ĉagrinegajn ebenajojn. La malhelaj arbaroj, kie dormas la lupoj, elrigardas funebraj, kaj la urbetoj ŝajnas tiel malĝojaj kiel tombejo. Oni nenie ekvidas plu brilajn uniformojn, nek valsantajn ĉevalojn; la rajdistoj kaj iliaj ŝercemaj gimnastikoj malaperis. Mi demandas: “Kie estas la armeo? tiu ĉi timeginda armeo?” Tiam oni montras al mi ĉifone vestitajn, senbataliajn, senŝuajn estaĵojn, la pli multo el ili ebrigitaj de brando; tiuj sovaĝaj almozuloj, vagistoj de la mortplena krepusko, eraras sur la vojoj, kaj, nokte, rabas la kamparanojn,—ne ekzistas alia. Oni tenas, tie ĉi kaj tie, belajn regimentojn dancantajn kaj muzikon ludantajn, sed tiuj ĉi malriĉuloj estas la armeo.—Oni ne devas tro mallaŭdi ilin pri tio, ĉar ili ne estas feliĉaj nek ricevas nutraĵon ĉiutage. Alia konfesas al mi: “Ne ekzistas armiloj, nek municioj, nek provizaĵoj en la armilejoj kaj magazenoj. Oni vendas ĉion. La diablo scias al kiu, sed tie ĉi oni vendas ĉion.”—Cetere, kiel vi vidos, mi pruvos tion.

De kelke da semajnoj, mi estas gasto de princo Karegino. Lia kastelo estas admirinda. Estas amaso da konstruaĵoj, grandkorto, reĝaj terasoj kaj mirindaj ĝardenoj. La vivado tie estas viglega, brila kaj brua, kiel en granda urbo. Estas ĉevaloj por cent ĉevaloj, servistaro milite disciplinita kaj galonovestita kiel statistikoj en la teatro. La kuirado tie estas bonega, la vinoj neordinaraj, la virinoj ĉarmaj kaj pensantaj nur al amo. La apartenantaĵoj de la kastelo enhavas, ebenaĵe kaj arbare, spacon tiel granda kiel malgranda reĝlando. Ni multe ĉasadas kaj mi kredas, ke ne ekzistas ie en Franclando, eĉ ĉe niaj plej riĉaj financistoj, ĉasejoj tiel plenaj je ĉiaj ĉasaĵoj. Ĉiun

tagon, estas vera buĉado, pleneco da detruo, rugaj amasiĝoj da mortigitaj brutoj. Nokte, baloj, komedioj, freneza koketado, noktaj festoj en la ĝardenoj. Sed mi tamen estas malĝoja, malĝojega. Mi ne povas kutimi je tiu ĉi frenezo da eleganteco, lukso, daŭrigantaj plezuroj; ĉio tio kontrastas tiel maldolĉe kontraŭ tiu ĉi frenezo da mizero kiu ekzistas tie ĉi, proksime de mi. Malgraŭ la ĝojo kaj ravo kiu allogas min, ŝajnas al mi ĉiam, ke mi aŭdas ion, kio ploras ĉirkaŭ mi. Mi ne povas forpeli tiun ĉi konsciencan riprocon, kiun mi senĉese sentas—la riprocon pri partoprenado al tiuj ĉi ebriaĵoj el la turmentego de tuta popolo farita.—Hieraŭ, dum la ĉaso, tri vilaĝanoj estis nelerte mortigitaj: Triviala ago, cetere, kiu ne kalkuliĝas. Oni lasis ilin kie ili falis. Dum armeo da servistoj kolektis la mortajn ĉasaĵojn, restis la kadavroj de la tri vilaĝanoj sur la musko, en la tragedia pozo en kiu ilin kuŝigis la kugletaĵo de la ĉasintoj. Oni ne enterigos ilin. “Kia bono?” diris al mi la princo, respondante al mia demando, “La lupoj venos preni ilin, la venontan nokton, kia pli bona tombo por tiaj homaĉoj?” Kaj neniu parolis plu pri tio.

En la tago kiam mi alvenis al la kastelo, traŭrite tra triumfaj kortoj, pasinte sub pordegoj, marŝinte laŭlonge de kolonaroj kaj de lagetoj ĉirkaŭitaj per marmoraj, mi rimarkis apud la granda perono—monumentaj ŝtuparoj ornamitaj per statuoj el ruĝa porfiro kaj balustradoj el verda marmoro,—mi rimarkis malbelegan budon, el malbone kunigitaj tabuloj faritan kaj tegmente per branĉfaskoj de betulo kovritan. Ĝi staris sur la beleco de tiu ĉi fasado kiel ŝankro sur freŝa virina vizaĝo. Vidante, ke mi miris, la princo diris al mi: “Jen budo estas la plej bona parto de mia riĉaĵo. Estas tie, ke mi vendas brandon al miaj kamparanoj. —Ĉiuj grenoj kaj terpomoj el mia bieno trapasas tie transformitaj en alkoholon.” Kaj li gaje aldonis: “Vi venas en landon de ebruloj! Plimalbonaj ebriguloj ol miaj landanoj ne ekzistas.—Ĝuste tagoj, kiam ĉiu estas ebria sur miaj propaĵoj—Estas kurioze, vere, kuriozege!—sed kion vi volas? Ju pli ili trinkas, des pli riĉa mi estas!” Nu, la princo estas rajte rigardita, kiel la plej liberema el la sinjoroj.—Fakte, li faris multon pro la landanoj, li eĉ estas, en altaj lokoj, suspektita pri liberemeco.—Kiaĵ do povas esti tiuj, kiuj ne estas?

Iam mi eltrovis, ke ne restis plu eĉ unu kartoĉo en la domo; des pli malbona el-

trovo, ke granda ĉaso estis okazonta dum la morgaŭa tago. Sendi iun al la urbo tre malproksima de la kastelo ne estis penseble, ĉar dum la antaŭa tago per terura pluvego fariĝis la vojoj neireblaj. Kaj ĉiuj malĝojegis. "Jen!", diris la princo, "ni iru ĝis la armilejo. Eble ni trovos pulvon tie."

"Kio?" mi ekkriis, iom surprize, "la armilejo vendas pulvon?" "Certe, mia kara, pulvon, pafilojn, pafilegojn, ĉion, kion vi deziras."

La armilejo estis nur kelke da kilometroj-malproksime de la kastelo. Post la matenmanĝo ni iris tie vagante.

La deĵoranta oficiro nin akceptis tre gracie. Respondante al la demando de la princo li ekkriis:

"Kiom malĝojega mi estas! Ni vendis matene la malmulton al ni restantan."

"Sed en la kuglejoj? en la kartoĉejoj?"

"Malplenaj, tute malplenaj."

"Kiel enuigante!"

La oficiro pripensis momente kaj diris: "Eble, ke la soldatoj havas ankoraŭ kelke da kartoĉoj en la kartoĉujoj!"

"Vidu do pri tio, sinjoro," petis la princo. La oficiro eliris. Post kelke da minutoj, li ree eniris, sekvita de soldato, kiu alportis specon de korbo en kies fondo kuŝis proksimume centon da kartoĉoj. La oficiro diris:

"Tio ĉi estas ĉio, kio al ni restas.— Senkulpigu nin."

La princo demandis:

"Kiom, Sinjoro?"

"Dek rubloj, via princa Moŝto."

"Diablo!" diris la princo, "Estas iomete multekoste."

"Nu, tie ĉi oni ricevas nenion senpage."

Dum ni iris hejmen, la princo diris al mi: "Ĉarma lando, ne vere? Se vi havus sufiĉe da mono por pagi, vi tre facile povus transporti ta tutan artilerion de nia patreto la tsaro Francujon."

Mi ridetis kaj diris:

"Tio estus sendube tre multekosta."

Kaj la princo aldonis flegme:

"Tio dependas de la okazoj."

Nova kaj vigla ĵurnalo estas *Le Monde Esperantiste*, publikigita ĉe No. 3, Rue Sophie-Germain, Paris. Ĝi estas redaktata france, angle kaj esperante, kaj la unua numero enhavas dek ses trikolonajn paĝojn.

En antaŭproksima numero de *L'Aero*, la grava franca ĵurnalo aeronautika kiu nun havas regulan fakon de Esperanto, Sro. Archdeacon rakontis esperante pri siaj spertoj kaj sentoj dum flugo sur la maŝino de Farnam.

LA AMEMAJ FRATOJ.

Angle verkita de CLARENCE COOK
Tradukita laŭ la nerimanta verso de la originalo,
de
D. E. PARRISH.

Abramo kaj Zimrio kunposedis Ebenan kampon en kaŝita valo. Plugilon unu ili ambaŭ uzis, Kaj semis kune fruktodonan semon. En la aŭtuno kiam la terĝlobo Ridetas gaje pro la grenoriĉoj, Alportis ĉiu al garbejoj siaj Duonon da la garboj, multlabore. Edzinon kaj sep filojn Abram' havis; Zimrio sole loĝis sian domon. Dum restis en la kampo la garbaroj, Zimrio nokte en la lito kuŝis, Enmense kalkultante sian gajnon. Li pensis pri la sorto de la frato, Kaj diris—"Mi ĉi-tie loĝas sola, Sed li, Abramo, havas familion; Egale ni dividas la garbarojn;— Li ja por vivo pli ol mi bezonas; Leviĝos mi kaj zonos min kaj iros, Ĉar al garbaro lia mi aldonos." Li do leviĝas; zonas siajn lumbojn,— Kviete al la kampo li aliras. La luno inter nigraj nuboj brilas— La arboj kontraŭ la ĉielo staras— La branĉoj en la vento paroletas. Gvidata per la malbonlum' Zimrio Malsupreniras laŭ vojet' la kampon, El sia staplo prenas li trionon. Metinte ĝin kun tiu de Abramo, Li iras domen al feliĉaj songoj.

Samnokton dum Abramo lite kuŝis, Pensante sian propran feliĉecon, La sorton de Zimrio li ekpensis, Kaj diris—"Li tutsola loĝas tie, Neniu lin helpante, kaj vespere Ĉi hejmen iras al malvarma domo, Kaj havas ja malmulte da amikoj Krom mi kaj miaj,—(Ĉar ĉi-tiuj fratoj Kulturis sole tiam en la valo)— Dum mi, al kiu la Ĉielo benis Per filoj kaj edzin', feliĉe vivas; Al mi laboron ili malpezigas; Kaj tamen, mi ricevas la duonon. Ĉi-tio certe plaĉas ne al Dio. Mi ellitiĝos, zonos min kaj iros La kampon, kaj el garbostaplo mia Mi ĉerpos por aldoni al la lia." Li ellitiĝas, zonas siajn lumbojn, Kviete al la kampo li deiras. La luno el arĝentaj nuboj brilas— La arboj, nigre kontraŭ la ĉielo— Folioj movetiĝas, paroletas.

Abramo per la duba lum' gvidata,
Malsupreniras laŭ la monta vojo;
Trionon malavaran da la garboj,
Li metas kun la staplo de Zimrio,
Kaj hejmen iras al feliĉaj songoj.

Vekiĝis ambaŭ fratoj je la suno,
Kaj kiam ili vidis la garbarojn,
Miregis ĉiu, ĉar la du staplegoj
Restadis samaj, malgraŭ la donaco.
Zimrio, postan nokton iris kampen,
El siaj garboj prenas la trionon
Donante ĝin al staplo de Abramo,
Kaj poste sin kaŝigas por spioni.
La luno tra la nuboj elrigardas—
La cedroj, nigraj en la malbonlumo—
Venteto olivbranĉojn svingetadas.
De sia domo nun Abramo venas,—
Maldekstren, dekstren, ĉirkaŭrigardante.
El lia provizio la trionon
Li metas sur la staplon de la frato.
Zimrio el la ombroj eksaltante
Lin tiras ĉirkaŭpreme en la brakojn,
Sur lia kolo ploras, lin kisadas.
Abramo ekkomprenas, sed ne povas
Paroli, pro la ĝojo en la koro.
Denove siajn domojn ambaŭ iras,
Al Dio dankegante tiun amon.

LA VENONTA SESO.

Du sinjorinoj, malnovaj amikinoj, renkontis sur la strato. Ambaŭ estis edziniĝintaj kun muzikistoj. Unu el ili estis puŝanta infanetan veturileton enhavantan tri belegajn trinaskitojn, ĉiuj knabinoj. La alia sinjorino edziniĝis antaŭe nur kelkajn semajnojn.

“Kiaj belegaj infanoj!” ekkriis varme la nova edziniĝinto post interŝanĝo de salutoj.

“Jes,” respondis la fiero patrino, “kaj estis plej amuza kunokazo. Ĉe nia edziĝa festo la muzikaj kunuloj de mia edzo faris serenadon al ni, kaj ili muzikis “*La Tri Malgrandaj Subretinoj*” el la “Mikado.” Ĉu tio ne estas stranga?”

La nova edziniĝinto spasme spiris, kaj paliĝis pro teruro. “Kompatema ĉielo!” ŝi spiregis, “Ĉe nia edziĝa festo, antaŭ kelkaj semajnoj, la amikoj de Tomĉjo ankaŭ faris serenadon al ni, kaj ili muzikis la ‘*Seson*’ el ‘*Lucia*.’” Tradukis W. M. AMPT, *Cincinnati, Usono.*

PROKSIMECO.

Ni aŭdas tre ofte ke bona pafarko
De Amo, la dio povega,
Geedzigas ja kiujn elfrapas sagmarko,
Se estas eĉ ĉiu timega.

Sed estas mensogo de Amo la ruza,
Por sian malkaŝon eviti,
Li ĉiujn blindigas per fablo amuza,
Por ĉerĉmagiiston imiti.

“Rigardu pafarkon!” tre laŭte li krias,
Kaj dum ni rigardas malsaĝe,
La ilon la veran li tuj produktas,
Uzanta ĝin mire sovaĝe.

Laufakte nun estas ĝi nur proksimeco,—
La tutan aferon ĝi kaŭzas,
Plejparte per tiu okazas edzeco,
Kaj tamen kaptotaj ne paŭzas.

“Ĉu estas la sento la vera?” Vi miras,
“En koro de l’ homo vekita?”
Ho ne, tia sento animon ne ŝiras
De iu iam atakita.

Rapide ni fugu do tiun danĝeron.
En urbo aŭ en la kamparo,
Ĉar ekproksimecoj nun kovras la teron,
Gvidantaj nin al la altaro.

—Ivy Kellerman.

PAOLO KAJ FRANĈESKO.

Kanto V, 121-138.

Kaj ŝi al mi, “Kia pli granda doloro
Ol memoriĝi pri tempo feliĉa
En la mizer’?—scias doktoro via—
Sed se por koni la unuajn radikojn
De nia am’ ci tian emon havas,
Mi cin rakontos, dume ploradante.
Ni legis, unu tagon, por plezuro,
Pri Lanĉeloto, kiel am’ lin premis,—
Ni estis solaj, kaj nesuspektemaj.
Multfoje tiu lego la okulojn
Levigis, kaj vizaĝojn tutpaligis,
Sed sole unu punkto venkis nin,
Leginte pri la dezirita rideto
Kisita de amanto tiel granda,
Ĉi tiu—kiu estu for neniam—
La buŝon mian kisis tremegante:—
Galeoto estis libro kaj skribinto,
Kaj tiun tagon ni ne legis plu.”

El la Itala Tradukis

—William Parker Bonbright.

EL TRANS LA MARO

Dum la jaro 1908 la Esperanto-afero ĉiam progresis en Eŭropo, sed pro la grandiozaj deklaroj de la tiel nomata internacia delegacio, la movado estis iom malrapidigita per la duboj de kelkaj esperantistoj, kaj la eksigo de malmultaj. Tamen, jam de longe nur la plej fanatikaj Ŝanĝemuloj kaj la plej facilaj ventluduloj povas fidi al la pretendoj de la delegacio. Sekvas ke, post iom da malrapidigo la movado nun kreskas fortege en tuta Eŭropo. Malgrandaj nacioj, el kiuj unu tuta ne superus en grandeco kaj nombro da loĝantoj la usonan ŝtaton Massachusetts, subtenas ĉiu sian bonegan esperantan gazeton kaj grandan esperantan societon. Novaj gazetoj aperis multnombro en la komenco de la jaro 1909, kaj grandaj firmoj de libroeldonistoj, kiuj ĝis nun sin tenis aparte de la esperantista afero, ankoraŭ dubante pri ĝia daŭra sukceso, ne plu tion faras. Inter la multaj kiuj nun entreprenas la eldonadon de esperantaj libroj oni povas citi tiun grandan kaj mondfaman firmon el Londono, Cassell & Company.

Pri la movado en Usono, oni povas diri ke ĝi mirinde kreskis dum la tuta jaro 1908, kaj ke la delegacia entrepreno pri ŝanĝoj en Esperanto preskaŭ tute ne altiris la atenton de la usonanoj ĝis Decembro, kiam ŝajne aŭtentika depeŝo vaste dissemita per la Ligo de Jurnaloj (*Associated Press*) anoncis la aliĝon de la New York Esperanto Society al la skismeto. La nomo de tiu "societo" forte influis multajn, kiuj ne povis kompreni ke nur kvin personoj voĉdonis pri la ago de la societo, kaj ke du el ili balotis kontraŭ la skismon. La movado en Usono sentis la forton de tiu frapo en la nasko de duboj kaj hezitaj ĉe kelkaj kiuj ne povis tuj lerni la veron, kaj la subita eksigo de kelkaj individuoj kiuj estis la plej laŭte deklamintaj pri sia ĉiama fideleco sukcesis daŭrigi la influon dum kelkaj semajnoj. Estas vere, ke dum tiuj semajnoj la movado kreskis pli rapide ol antaŭe, sed tio ne malpermesas kredi, ke sen la skucto kiu sekvis la forsalton de la Timidoj fondiĝus pli multe da kluboj. Nun, tamen, la movado regajnis la tutan forton, multaj kluboj kaj klasoj formiĝas en la tuta Norda Ameriko kaj, kvankam la neevitebla somera letargio baldaŭ nin kaptos, estas certe ke antaŭ la fino de la jaro ni povos certigi al ni, ke la jaro 1909 vidis la plej grandajn sukcesojn por Esperanto ĉe ni.

Estas ridinde diri, ke la tuta esperantistaro de Usono ne scias pri la delegacio kaj la Timida

movado. *Amerika Esperantisto* publikigis ĉiujn adresojn de asocioj, kaj ŝanĝistoj ĉiam sendis al ili sian propran historion. Manko de mono eĉ ne malhelpas en tio, ĉar la lasta ekspedo de malveraĵoj fariĝis, evidente, per la ŝtelado de afrankitaj kovertoj el unu ŝtata ministrejo. Ne estas necese demandi, kiom da konfido oni povas doni al propagandisto kiu ŝteletas regnajn kovertojn por sia celo. (Por pruvo de tio ĉi, vidu kovertojn elsenditajn kun papero gluita sur angulo, kovranta la propran nomon, *Minnesota State Board of Control*).

Belgujo.—La Esperantistoj jam de longe havas sian propran organon, *Belga Esperantisto*, kiu raportas pri ĉiamaj progresoj.

Britujo.—Nur legante tiun eksterordinare bonan propagandan gazeton, *The British Esperantist*, oni povas plene sciigi pri la granda agemeco de la movado en Anglujo, Skotujo, Kimrujo kaj Irlando. En la marta numero ĝi raportis speciale pri 58 diverslokaj societoj sur la insuloj. En kelkaj urboj Sro. Privat faris anglan paroladon pri Esperanto kaj instruis klasojn. La registro de kluboj nun montras, ke la Brita Esperantista Societo havas da filioj pli ol 120. Lokaj jurnalaj en Anglujo multe traktas pri la progresado. Sufiĉu la jena ekzemplo por klarigi kiel oni faras en Londono, kie ekzistas 17 kluboj: En Queen's Hall (evidente aŭlo sufiĉe granda pro tio, ke la lokojn oni vendas je sep prezoj, po unu ĝis ses ŝilingoj) okazis Esperanta koncerto en kiu parteprenis du horoj, ĉiu havanta cent kantistojn, kaj multaj solaj kantistoj.

Aŭstrujo.—Tie ĉe la klubo esperantista de Vieno klopodas je la administraro de la fervojoj por instrui la lingvon Esperanto al ĉiuj fervojistoj kiuj multe traktas fremdlandulojn. Oni klopodas ankaŭ pri eldonado de informtabeloj, ktp., en Esperanto.

Francujo.—Senĉese kaj forte kreskas Esperanto en Francujo. Oni fondas multajn novajn grupojn, kaj la malnovaj varbas novajn anojn. Estas en la tuta lando 213 societoj, kaj en Parizo mem dudek kvin. Dro. Pierre Corret, sekretario de *Lingvo Internacia*, verkis tezon pri la Utileco kaj Eblecoj de Esperanto inter la Kuracistaro. Pro tio li ne sole ricevis honoran sukceson pri sia ekzameno, sed varbis al Esperanto siajn ekzamenintojn. Unu firmo de literfandistoj en Parizo ĵus eldonis katalogon en kiu ĝi nun proponas literojn supersignitajn por Esperanto en 89 diver-

saj specoj kaj grandecoj! Kontraŭ tia gravega fakto, tamen, oni ne povas esperi, ke ne plu soniĝos la hipokrita krio, "oni uzas la supersignitajn literojn nur por starigi monopolon en la presado."

Germanujo.—Oni multe parolis pri dek kvin idistaj grupoj en Dresden. El tiuj, nur unu nun restas. La anoj aŭ forlasis la aferon aŭ aliĝis al Esperanto (afero tute ne unika al Dresden). Samtempe, Esperanto grandege kreskas. En Leipzig oni havis kunvenon da cent delegitoj kaj organizis ligan por Saksujo sole (ŝtato pli malgranda, ol multaj usonaj) kiu havas 3,000 anojn. En la jara kunveno de la Germana Esperantista Asocio la raportoj montris, ke la nombro da anoj duobligis dum la lasta jaro (ree la vero kontraŭ la raporto ke "la germanoj forlasis Esperanton" por la fikajo). En Dresden estas speciala klaso por policanoj, el kiuj 135 regule ĉeestas.

Svisujo.—En la Geneva Urba Kolegio oni havas laŭvolan kurson en Esperanto, kun la oficiala apogo de la ŝtata konsilantaro pri edukado. Kun oficiala apogo de la direktoro de publika instruado oni instruas Esperanton en la ŝtata normala lernejo ne Neuchatel. Laŭ *Lingvo Internacia*, novaj grupoj fondiĝis en Luzern, Davos, Bauma, Renens, Munsingen, Melchnau, Gondiswil kaj Lagenthal.

Hispanujo.—Ĉar oni ne plu povas eĉ dubi pri la certigo ke Esperanto sukcese pasis la periodon de danĝero kiun liveris al ĝi la naivan agado de la "delegacio," la antaŭsignoj montras, ke la kvina kaj hispana kunveno estos la plej granda ĝisnuna mondkongreso de Esperanto. En la kongresurbo, Barcelona, oni instruas 46 klasojn!

Portugalujo.—Aperis en marto nova gazeto, la sola en tiu lando. Ĝi estas *Portugala Revuo*, la prezo estas du spemiloj por jaro, la adreso Rua de Rosario, 215, Porto. La grupo de Lisbono entreprenas grandan propagandon tra la tuta lando.

Svedujo.—En tiu ĉi lando estas nun stato simila al tio, kio okazis en Belgujo. Redaktoro de ĵurnalo. Sro. Ahlberg, kiu de kelkaj monatoj estis pli malpli malkaŝe idista, nun konfuzas la movadon redaktante sian ĵurnalon, kiu neniam havis la forton eldoniĝi regule, en ambaŭ Esperanto kaj la "simpligita" lingvo. La sekvo estos simila al tio en aliaj lokoj. Novaj esperantistaj propagandistoj prenos per siaj manoj la standardon, kaj ni ne longe devos atendi la eldonadon de *Sveda Esperantisto*, kiu liveros al ni efektivan propagandon, kiel faras *Belga Esperantisto* kaj *Franca Esperantisto* anstataŭ la pezozaj lingvatraj diskuturoj per kiuj sin amuzas *Belga Sonorilo* kaj *L'Esperantiste*. Oni povas nur gratuli la svedojn pri sia nuna stato se el tio naskiĝos tia granda kaj vigla sukceso kiel tio, kio venis al la francoj kaj belgoj per la forlaso de iliaj unu-homaj organoj.

Polujo.—En tiu ĉi malgranda lando nun ekzistas 14 societoj esperantistaj, havantaj pli multe ol 2,000 membrojn. Varsoviaj komercistoj fondis komercan sekcion de la Pola Esperantista Societo. En Galicio Esperanto estas oficiale enkondukita en la komerca akademio, kaj la kontraŭalkohola societo decidis akceptin ĝin por ĉiuj fremdlandaj korespondadoj.

Bohemujo.—Nenie kreskas la esperantista movado pli forte, ol en Bohemujo, kie kelkaj lokaj ĵurnaloj havas regulan rubrikon esperantan, kaj la du esperantistaj societoj havas pli ol 3,000 membrojn.

Jeruzalemo.—Laŭ raporto presita en *The British Esperantist*, la aŭstria konsulo en Jeruzalemo estas honora prezidanto de la tiea grupo esperantista, kiu havas kunvenojn ĉiusemajne. El la dudek membroj, ses estas pastroj. Estas fondita dua grupo en Siria Rifuĝejo por Orfoj, sub instruado de la ĉefa instruisto.

Brazilujo.—La dua nacia kunveno de esperantistoj estis plena sukceso. Ĝi okazis en San Paŭlo de la 16a ĝis la 19a de Januaro, kaj la ĉeestantoj estis multaj. Oni havis specialan vagonaron el Rio de Janeiro ĝis San Paŭlo, kaj la registaro permesis la senpagan uzadon de la poŝto kaj telegrafo por la oficialaj aferoj de la kongreso. La ministroj de Internaj Aferoj, de Financoj kaj de Militaj Aferoj sendis ĉiu sian reprezentanton al la kunveno, kaj tiu de la Internaj Aferoj prezidis la unuan kunsidon.

Japanujo.—Pro tio, ke la raportoj pri tiu lando estas redaktataj japane en la tiea ĵurnalo oni ne povas sciigi detale pri la movado en la "lando de la sunleviĝo." Tamen, la konstanta plibonigado kaj pligrandigo de *Japana Esperantisto* montras, en kiun direkton blonas la vento. En sia januara numero, la plej bona el ĉiuj, tiu revuo traktas pri la veno de "idismo" al Japanujo kaj diras ke la demando estas jam nun enterigita kaj ke ĉio iras bone kaj trankvile.

Bulgarujo.—En tiu malgranda lando Esperanto estas jam de longe instruita al multaj kaj oni havas bonan ĵurnalon, *Lumo*. La lasta numero raportas fondon de grupoj en Pirdop, Jambol, kaj Osma-Kalugerovo.

Rumanujo.—La grandega progreso farata de Esperanto en tiu ĉi nacioto montriĝas per du gazetoj, el kiuj ambaŭ estas bone redaktataj kaj vigle interesaj. La rumanoj lastjare kunvenis kun la bulgaroj en Sumen, kaj en 1909 oni tenos trinacian kunvenon en Bukarest—rumanoj, bulgaroj kaj serboj.

The Aero Club de France is giving serious attention to Esperanto, as the language commends itself especially to those who expect soon to be able to fly to foreign countries. L'Aero, one of the leading journals of aeronautics, publishes an Esperanto department.

ESPERANTO ĈE INTERNACIA EKSPOZICIO

El la "Pittsburgh Dispatch"

Kiel praktika elmonro de la kapabloj de Esperanto, la helpa lingvo internacia, en la agadoj de la mondo, oni ĵus anoncis ke estas baldaŭ okazonta en Italujo, internacia ekspozicio, rilate al kiu oni intencas fari ĉian korespondon per Esperanto.

La novaĵo estas intencata kiel eksperimento. La ekspozicio okazos en Bolonja (Bologna), sub la aŭspicioj de la Asocio "Verda Kruco" por Publika Helpado, kaj enhavos elmontraĵojn pri arto, laboro, nutraĵo kaj higieno inter siaj plej gravaj fakoj. Tiu ĉi asocio estas unu el ĉeno da tiaj organizaĵoj ekzistantaj en la pli grandaj italaj urboj, havantaj kiel celon la bonvolan intencon instrui la popolon per tiaj ekspozicioj klamantere ĝui la plej bonajn aferojn kiujn la vivo povas doni. Kelkavorte, estas eduka propagando, lom simila al la elmontraĵoj pri puraj nutraĵoj prezentitaj en tiu ĉi lando, sed laŭ pli granda kaj pli grava skalo.

La okazonta entrepreno, tamen, estas nesama al la ordinaraĵ montraĵoj de la asocio. Asocioj de aliaj italaj urboj kunlaboros kun ĝi, oni lasos nenion neplenumita por ke la afero estu vere internacia. Esperantistaj societoj kaj individuoj de la tuta mondo estus petataj helpi la italojn decidigante komercistojn kaj fabriklintojn ke ili sendu elmontraĵojn al Bolonja. Oni komprenas ke tiuj estos komercistoj kaj fabriklintoj de tiu ĉi lando kiuj serĉas vendojn por siaj komercaĵoj en Eŭropo, sed tio ne malhelpas se iliaj elmontraĵoj rilatas al la ĉi supre pritrakitaj aferoj.

La klasifiko de elmontraĵoj estas laŭ sep fakoj. La sepa fako koncernas la helpan lingvon Esperanto, kaj estos unu el la plej gravaj de la ekspozicio. La fakto de la aferoj de la ekspozicio estos plenumataj per Esperanto faras tiun ĉi fakon aparte interesa kaj al la elmontrantoj kaj al la vizitantoj. La elmontraĵo enhavos aferojn montrantaj la praktikan valoron de la lingvo, kolektitajn de ĉiuj partoj de la mondo.

Oni povas diri ke la plej gravaj civitoj kaj oficialuloj de Bolonja estas direktantoj de la entrepreno. Unu el la prezidantoj estas Leŭtenantgeneralo Grafo Coriolano di S. Martino, kaj alia estas Sro. Josefo Gallotti, prezidanto de la Bolonja Komerĉambro. La ĝenerala direktoro de la ekspozicio estas G. Castagnone. La cirkulero kiu estas ricevita de la Esperanta Societo de Pittsburgh petas ke la societo estu perilo inter tiuj interesataj aŭ kiuj intencas havi elmontraĵojn kaj la oficialuloj de la societo.

La societo estas preta entrepreni la aferon per siaj oficialuloj. La samo estas farata nun de aliaj Esperantaj societoj ĉie en la mondo, kaj ĉar tio ĉi estas la unua ŝanco kiun Esperantistoj iam havis nor montri la utilecon de la lingvo laŭ granda skalo, oni atendas kun intereso la rezulton.

As a practical demonstration of the possibilities of Esperanto, the international auxiliary language, in the world's activities, the announcement has just been made that an international exposition is about to be conducted in Italy, in connection with which all correspondence is to be in Esperanto.

The innovation is by way of experiment. The exposition will be held in Bologna, under the immediate auspices of the Green Cross Association for Public Assistance of Bologna, and will include art, labor, foods and hygiene among its most important departments. This association is one of a chain of such organizations existing in the larger cities of Italy, having for their object the beneficent purpose of teaching the people by means of such expositions how to enjoy the best that life has to give. In short, it is a campaign of education, similar perhaps to the pure food exposition held in this country, but on a larger and more comprehensive scale.

The forthcoming undertaking, however, is a departure from the ordinary display of the association. Associations of other Italian cities will co-operate with it, and nothing will be left undone to make the affair truly international. Esperanto societies and individuals the world over have been appealed to to join in assisting the Italians by inducing merchants and manufacturers to send exhibits to Bologna. Of course, it is understood to be merchants and manufacturers of this country who are seeking European markets for their goods, but that does not make any difference so long as their exhibits come within the requirements of the departments above mentioned.

The classification of displays is divided into seven departments.

The seventh department has to do with the help language, Esperanto, which will be one of the most important of the exposition. The fact that the business of the affair is to be conducted in Esperanto will make this department one of unusual interest both to the exhibitors and the visitors. The display will include contributions showing the practical value of the language, collected from all parts of the world.

It should be stated that the most responsible citizens and officials of Bologna are at the head of the enterprise. One of the presidents is Liut. Gen. Count Coriolano Ponza di S. Martino, and another is Sig. Josefo Gallotti, president of the Bologna Chamber of Commerce. The director general of the exposition is G. Castagnone. The circular which was received by the Pittsburgh Esperanto Society asks that the society be the medium of correspondence between those interested or who may intend to exhibit and the officials of the exposition.

The society is prepared through its officials to undertake the work. The same is being done by other Esperanto societies throughout the world, and as this is the first opportunity that Esperantists have ever had to show the use of the language on a large scale, the outcome will be observed with interest.

CORRESPONDENCE

Will you please tell me what progress is being made with the translation of the Bible? Do you know whether the Japanese, Turks, the Egyptians or the people of any religion besides the Christians have a translation of their religious books, or a translation of a book such as our Bible?—B. Mitchell, Haverhill, Mass.

Before the Cambridge Congress much correspondence was interchanged as to forming a committee for translating the Bible, but we have no definite information as to the results. Dr. Zamenhof has already translated those books of the Hebrew scriptures which have the most literary and ethical value—Ecclesiastes, Psalms and Proverbs. Doubtless any attempt to print the entire Bible would contain these translations by Zamenhof, but it is extremely doubtful that the "Majstro," who can hardly belong to the orthodox Jewish element, would translate all the historical books; so that if the Old Testament scriptures are to be published in full the task will be that of some translation committee which has not yet been formed. On the other hand, the high value placed on the New Testament writings by thousands of Esperanto Christians makes it certain that private initiative will not long leave these documents outside the Esperanto *libraro*. Two or three years ago a rather poor translation of the Book of Matthew was published by a small firm in Germany, which has never taken adequate methods to make the book available to the public. At this time the Book of John is being published serially in the *Christian Endeavor World*, of Boston (1.75 per year), translated by Professors Grinstead and Lowell and Rev. Anderson. It will doubtless be issued in book form when completed. None of the other great religions are apt to publish their books in Esperanto soon, unless it be some of the Hindoo sects, whose teachings are highly prized by Theosophists. Several theosophical journals in the United States are propagating Esperanto. A good Mohammedan considers the Koran too sacred for the eye of the unbeliever, while the other religions of the East much prefer to be let alone. Esperanto offers an excellent opportunity for an impartial writer to prepare an international digest of the world's religions. The fierce fanaticism which causes each sect to call the others "heathen" and "infidel dogs" is based much on simple, unadorned ignorance. We use the word "sect" advisedly, because even between religions so widely separated in theology as those of ancient Egypt and modern

Christendom there is a surprising similarity of teaching. The Zend-Avesta of ancient Persia concurs in many details with the Hebrew Genesis, the ethics of Confucianism and Christianity are much the same, while the pantheism of the Brahmins is immensely popular in the United States—under a somewhat different name.

I enclose a leaf from *Esperanta Meksiko* in which you will see that the supersign is replaced by the apostrophe. If this can be done *universally* it will do away with one of the troubles in printing Esperanto wherever this latter sign is in use. It is much better than using the additional "h" as it approximates in position the supersign and does not change the appearance of the page as does the use of "h".—George Story, San Luis Obispo, Cal.

The use of the apostrophe for this purpose has been many times suggested. It needs no recommendation and no propaganda, since the style is perfectly intelligible to any Esperantist. Many already use it on writing machines, holding the space-bar so as to strike the apostrophe directly over the letter. This certainly makes neater writing than the "ch" method. Esperanto publishers, however, should not employ makeshifts, and the very fact that they are in some cases unable or unwilling to make a small expenditure for the extra type is an impeachment of their competency or the seriousness of their intentions. The "amateur" publication, launched by persons wholly inexperienced in the business of printing and publishing, is rather an impediment to progress than a help. The more substantial publication cannot but give them a polite reception, even though the personal conviction of the editor is that they will not last through their first summer.

I should like to ask your opinion concerning the use of the quotation marks ("") instead of the usual mark written over the Esperanto letters, ĉ, ŝ, ĝ, etc. By using the quotation marks in this way, and especially is it true if the lower points of the marks are filed off slightly, it is very convenient to write Esperanto with the typewriter. If you see fit, I shall be glad if you shall mention this plan in your magazine, since it might not have occurred to some to write in this way.—Rev. R. W. Mason, Elberton, Wash.

The quotation marks are better than the apostrophe for accenting the typewriter, because they are more conspicuous. Hold the space-bar while striking the first impression and the mark will

be in proper position without back-spacing the carriage.

I NOTICE that President Roosevelt has called, or intends to call an international congress for considering the matter of the conservation of the natural resources of the world. Is this not a good opportunity for the protagonists of Esperanto to "get busy," and endeavor to have the language made official for the purposes of the meeting? Our confreres abroad will probably bethink themselves of the occasion, but a little reminder might stimulate them to taking more aggressive action. I have in mind a channel for reaching the powers that be in this country, and will gladly do my mite if I am sure of the co-operation of others.—DR. H. W. YEMANS, *Fort Wayne, Detroit.*

I DESIRE to voice a protest against some of the things that are being said and done that have a tendency to bring Esperanto into disrepute. If Esperanto is to be anything, it is to be practical, and articles such as the one published in the December number of the *Strand Magazine*, entitled "An Esperanto City" causes the ones who have never studied the language to get the idea that Esperanto is as visionary as the city which is described. Let us hope that the time may come when that vision may be realized, but at the present time the very idea is absurd.—LESLIE E. CATLIN, *Chester, Pennsylvania.*

LET all Esperanto societies see that they are in their local municipal directories, with an entry beginning with the word "Esperanto" and cross-referenced if necessary, "see Boston Esperanto Society" or whatever the title may be.—G. W. LEE, *147 Milk St., Boston.*

THE business manager of our denominational publishing house sent me the enclosed order for Esperanto literature, thinking that I had it in stock because I bombarded him in every letter with the "White Flyer." Enclosing a "Flyer" in every letter is not a bad way to make propaganda for nia afero. Suggest it to your readers.—REV. CARL HEYL, *Monticello, Wisconsin.*

On the contrary, the "Flyer" is the *very best* piece of propaganda matter we have. If you buy higher-priced matter to distribute, much of it is wasted on people who do not care. The "Flyer" tells those really interested where they can get free pamphlets by sending the postage. And to waste a hundred means a loss of two cents. If the Esperantists could understand how much depends upon their efforts, and what an economical and *successful* little helper the "Flyer" is, our printers would have to figure on turning out a hundred million of them this year.

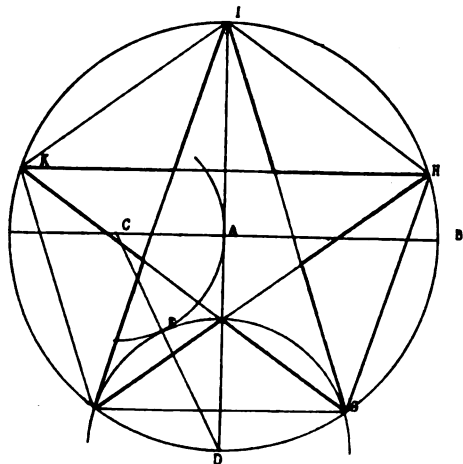
YE EDITOR WILL HELP.

The church, the newspaper, the drug store—these are the three leading institutions in any small town, whatever advocates may arise to champion the bank, the livery stable and the blacksmith shop. The editor knows human nature, the druggist (usually a doctor, too,) is not unfamiliar with anatomy, and the minister, alas for him, knows the rest. "Ye editor," as he loves to call

himself, will gladly make mention of Esperanto, the druggist will let you put a package of "White Flyer" on his counter, and the minister, if a recent edition, will let you give a lecture in the church about Esperanto. Here is the sort of "write-up" that should appear in every local paper, with an appointment for date and place of the lecture. It is from the *Herald*, of Toronto, South Dakota:

There is a movement on foot in Toronto to organize a club for the study and use of the International language, Esperanto. This language can no longer be called an experiment as it has been adopted by such great international organizations as the Red Cross, Y. M. C. A., Good Templars, Salvation Army, etc. It is being taught in many of the leading colleges in this country and abroad, and millions of people in all parts of the world are using Esperanto for business or pleasure. Thousands of Esperantists from forty different nations attended the Fourth International Congress in Germany last year, all freely conversing together in this simple language. Ye editor looked over a bundle of letters and cards received by D. E. Parrish from thirty-five foreign countries, which seems to prove that the language is widely spread. It is so easy a child can learn it, which is shown by the fact that they print the whole grammar on a post card. The language first attracted attention in this country in 1905, but has been so rapidly taken up that now there are over 100,000 Esperantists in the United States. Any one interested can get at the drug store a free primer containing the full grammar, exercises, and an Esperanto story with translation.

DESEĜNI KVINPINTAN STELON
Faru cirklon per la radio AB. CA estas duonradio. Faru novan cirklon per la radio CA ĉirkaŭ la centro C. Faru la linion DC. Faru trian cirklon per la radio

DE ĉirkaŭ la centro D. FG estas flanko de regula kvinangulo FGHJK kies pintoj estas la pintoj de kvinpinta stelo.—H. LAWS, *Lamanda Park, California.*

P R E S S

When not otherwise stated, any book or magazine reviewed is sold by our book department

Sentencoj de Salomono.—Poetry is the language of emotion, but epigram is of cold common sense. Fashions in emotion may change, emotion itself may go out of style, imagination may become a crime, but common sense holds its changeless own while the wreck of empires and civilizations floats by on the flood of centuries. The so-called Proverbs of Solomon are a sort of epigrammatic statement of the common sense and common law of the human race. They are practically void of religious character and possess in themselves sufficient vitality to outlast the pyramids. In the Esperanto edition (translation by Zamenhof, postpaid 45c) we find again the same epigrammatic conciseness which characterizes the English version, and the same overwhelming proof that those who would "simplify" Esperanto are to be regarded as Greeks with gifts. Try "simplifying" a few of these sentences, taken at random:

"Ĉevalo estas preparata por la tago de milito, sed la helpo venas de Dio."

"Nomo estas pli bona, ol granda riĉeco, kaj bona estimo estas pli bona, ol argento kaj oro."

"Riĉulo regas super malriĉuloj, kaj kiu prunteprenas, tiu estas sklavo de la pruntedoninto."

"Ne fanfaronu pri la morgaŭa tago, ĉar, vi ne scias, kion naskos la tago."

"Pasanto, kiu sin miksas en malpropran disputon, estas kiel iu, kiu kaptas hundon je la oreloj."

George Dandin.—The French are with some justice criticised for affecting to find in marital infidelity *per se* the element of humor. As one American writer puts it, the spectacle of a lady who has accumulated plenty of respectability and furniture and worldly wisdom and crocheted thingumbobs to hang on the walls, sitting in the wreck of it all and spoiling the crocheted thingumbobs with a flood of unavailing tears, is not humorous, but tragic. (If the American writer did not use exactly those words, that was what she meant). The lady writer stops thinking, of course, before she asks herself about the worldwide tragedy in the awful fact that Female Merchandise, whether its sale be consecrated by bishops or merely winked at by the police, is decorated for the show-window by the weary needle-work of women who were either too honest or too old to place themselves on the market. Moliere takes up another phase of the same subject in *George Dandin*, which Dr. Zamenhof has recently translated into Esperanto. Dandin is a scion of the *bourgeoisie* who ornaments his home

with a wife purchased from the nobility. His rather-in-law, the Baron de Sotenville, who arranged the match, is quite determined that Dandin shall receive the literal fulfillment of the bill of sale (*noblesse oblige*), while the wife, appropriately named Angelica, is equally determined that her noble father shall learn nothing to the contrary. Her contempt for Dandin is expressed in flirting before his eyes, yet all the time making the Baron believe her the model of propriety. We do not understand that the production of this book has produced a slump in the market of French nobility, but the American lady will have no difficulty in discovering that certain sorts of marital infidelity are really humorous. That Dandin himself learned a valuable lesson he proves in the opening sentence of his soliloquy, which begins the play: *Ha, nobela edzino estas malbona afero! kaj mia edzigo estas instrua leciono por ĉiuj kampuloj, kiuj volas levigi super sian staton kaj edzoligiĝi kun domo de nobelo, kiel mi faris! La nobeleco per si mem estas bona; ĝi estas io valora, tute certe; sed ĝi estas ligita kun tiom da malbonaj cirkonstancoj, ke estas tre bone lasi ĝin flanke.* Five men and three women may present the play, which is in three acts. The text fills fifty pages of the regular Hachette format. Postpaid, 35c.

Yiddish Test-Book.—The Phoenicians were a tribe of ancient people whose national bird was called the phoenix. The phoenix had the remarkable capability of burning himself to ashes every thousand years and arising from the cinders to a new life. The Jews, who were neighbors of the Phoenicians, taught the phoenix to burn himself very frequently in order to get the insurance. This greatly incensed the Phoenicians, whose boast was that to get ahead of a Phoenician a Jew would be compelled to start on the previous day. (Thus we see the Phoenicians were a thrifty people.) The phoenix was duly arrested and put on trial, and sentenced to suffer death by decapitation. This was a great disappointment, for he carried no life insurance, and the Phoenix Fire Insurance Company could not, even by the harsh Phoenician laws, be compelled to recompense him for the mere loss of his head. To escape from this embarrassment the phoenix proposed that he would teach the Phoenicians to write. But they doubted this, saying: "It has never been done; therefore, it cannot be done. Thus say the most wise of all nations." After much discussion,

however, it was agreed to give the bird a chance. Upon his release the phoenix walked a few paces down the dusty road, then turning with a majestic, sweeping bow he said to the Phoenicians: "Behold the alphabet!" This was indeed true, for his tracks in the dust had made the letters. The Phoenicians hastily gathered up the tracks and, without even pausing to thank their benefactor, ran away to begin writing their bills (for they were a thrifty people, and cared little for literature). The Hebrews, however, had remained standing in silent wonder, for they could not read the Phoenician alphabet, and of course could not tell why the Phoenicians were so excited, though convinced that they (the Hebrews) were likely to lose money, as usual. But at last a Mr. Isaacson, who had made a marriage of convenience and a small herd of camels with a Phoenician lady, explained the affair. Thereupon the Hebrews with one voice upbraided the phoenix and reminded him of the money he had made by following their advice as to the fires. When they demanded that he make tracks for them also, the phoenix was greatly disturbed, having already given all his tracks to the ungrateful Phoenicians. While the Jews threatened his life and he was in great despair he suddenly smiled brightly and said: "Peace! I will grant your demand." Then, with great deftness and self-control he started walking—backward! It was seen at once that his backward steps made the Hebrew alphabet, and so eager and delighted were the Jews that they fairly snatched his tracks from beneath his feet. When the Jews had returned home and began writing their books they had compiled several large volumes before it was discovered that nobody could read them. They were in great distress until it was remembered that King Solomon had been able to decide a quarrel between two women. This had given him a national reputation, so he was sent for at once. He explained to the foolish writers, who could not read their own books, that as the bird-tracks had been made backward the reading must of course follow suit. He took up the first book, started at the back page and read it through without the slightest difficulty. Since that time all Hebrew books have been collections of bird-tracks which one must commence at the right of the page in the back of the book to figure out as best he can. Possibly this accounts, in a measure, for the habit which some dear people have of putting any meaning that suits them on what Hebrews wrote. We have before us a Yiddish (modern "Hebrew") text-book of Esperanto, by J. Bresler, in which the Esperanto part is perfectly clear, and the rest is the fascinating tracks of the phoenix. We are not led by these to conclude that the phoenix was possessed of handsome feet, but his toes certainly had a versatility which would mean unlimited press-notices for a French danseuse. Further than this, we have nothing to say. It is presumably a good book. It is as good as a book can afford to be at 25 cents post paid. A hundred copies of it, put into the same glass-doored section with *Kastelo de Prelongo*, are seen modestly leaning the other way. At least they are *trying* to be good.

La Rego de la Montoj.—"Translated from the 153rd thousand of the French edition" is the legend on the cover of this new Esperanto book. Having finished this book, which, by the way, will interest the reader, he will still wonder why he read it, why the author wrote it, and why the French bought 153,000 copies of it. He will also wonder why Gaston Moch thought it worth translating into Esperanto, and will then turn back

to the translator's preface and find that it is a humorous book. Here he will also learn (he should have read the preface at first) that the illustrations, of which there are 158, were executed by Gustave Dore, and will then understand why they made the Anglo-Saxon flesh creep. But he will yet want to know wherein the book was funny. The delicate satire of a robber who incorporated his business, of a government agent more dangerous than the bandit chief—too true to be interesting. That the author could find humor in the career of a Greek flea on the shins of a German archaeologist, and that the great Dore should fix this detail in the reader's mind with a picture, leads one to doubt that, after all, we Americans know what is humor. But you will read the book with interest, and will be disgusted with yourself for having been interested, as you were when you loved an empty-headed woman—and recovered. The translator kindly appends a brief lexicon of new roots, and *fremdaj vortoj*; from the latter—"Yankee Doodle, usona nacia kanto." And after you have finished (page 240) you will turn back in fascinated manner and linger over the creepy pictures and try to find out why you were interested and are still interested by this confounded, confounding book. Perhaps a German professor being compelled to kiss a drowned brigand (picture by Dore) is humorous? Of course! You see it now—the joke is that it was not a French professor. Ha! ha! The translator, Sro. Moch, is a French Esperantist of the front rank, and his matter can be read "right straight ahead" with no stops to decipher obscurities or French idioms. The volume is sold by American Esperantist Co., U. S. agents for the publishers. Postpaid, \$1.05.

OFFICIAL NOTICE

(Received too late for insertion in *Oficiala Parto*)

The members of the Esperanto Association of North America for the Southern Division are notified that the following petition for a special election, signed by more than one-fifth of the members of that Division, has been presented to the Council, and that an election will be ordered under the provisions of Section 6, Article VII of the Constitution:

To the Esperanto Association of North America:

Whereas, the present Councilor of the Esperanto Association of North America, Southern Division, is a non-resident of the Division he is supposed to represent, and

Whereas, the said Councilor has done nothing to advance the Esperanto movement either by propaganda, instruction or organization, and is in consequence a hindrance instead of a help to the Southern Division and the whole Association,

Therefore we, the undersigned members of the Esperanto Association of North America, Southern Division, do hereby petition for an election for the recall of the said Councilor, Mr. Walter B. Sterrett, that this important office may be filled by a resident of the Southern Division and an active Esperanto propagandist.

The foregoing petition is dated April 10 and signed by twenty members of the Southern Division.

(Signed)

THE EXECUTIVE COMMITTEE.

A CONFIDENTIAL TALK

GIVING YOU PLENTY OF TIME.

We are compelled to notify our readers that the March number of this magazine, after printing two immense editions, is sold out to the last copy. We will gladly take back in exchange any copies of this number at the special price charged for it—one cent each.

It also becomes our painful duty to inform you that at the date of writing this announcement (April 3) the April number, of which 4,500 extra copies were printed, is nearly all gone. Mention a substitute if you order April copies, as it will surely be out by May 1.

The impending shortage of the April number, with its official directory, is our fault. The immense shortage of the March number, *samideanoj*, is strictly the fault of those who delayed their orders. We notified you about January 25th that this would be a special propaganda number and that advance orders only could be guaranteed protection, yet as late as April you are still asking for March copies! They are gone. The experience is a good lesson to us, and we want you to accept it, too.

The next special number will be the September, ready about August 20th, with its full report of the Second North American Esperanto Congress. As usual, it will be sold at half price in bundles, and if you want us to reserve ten, twenty, fifty or a hundred copies, a postal card now, or a postscript with your next order, will accomplish it. The best number of the year, and an excellent document for propaganda, will be the November, issued as early in October as possible, with a full two-language report of the Barcelona congress, and (it is hoped) the announcement of the 1910 congress for America. We plan (and our plans will be seriously affected by the advance orders for this number) to send a representative to Barcelona, with instructions to spare neither work nor expense in making our illustrated report the best published by any Esperanto magazine.

Now, listen to this little story of woe: It is probable that you will want 20,000 extra copies of the November. If you

order them before our representative is sent abroad, he will spend twice as much for photographs, engravings and special features as will be possible if you order only 5,000. If you don't order in advance, the probability is that there will be another shortage. The reason for that is simply that we must guess at the number to be printed. As there is little profit in extra copies at five cents, a low guess means only mutual disappointment, while a high guess means a big money loss to us.

P. S.—We have just talked it over here in the business office and decided to publish a list of all advance subscriptions to the November number, with information (when available) as to their use. We shall ourselves start the list with 1,200 copies, which we shall send to the editors of the principal weekly and monthly literary journals, and to all daily newspapers of over 5,000 circulation. As there are over 21,000 papers in North America not included in this list we suggest that we shall need help to reach them, while there is quite a formidable list of school superintendents, etc., not to mention the rank and file of teachers. The very best way for you to use copies of this number is to hand them to friends to whom you've talked of Esperanto. We suggest the lists of editors and educators as "second choice."

NEW ESPERANTO-ENGLISH DICTIONARY.

Responding to the constant demand for a more complete dictionary of Esperanto in English than is now available, *Amerika Esperantisto* invites all its readers to assist in the preparation of such a book. The way to help is to make notes of all new or unusual words, quoting in full the sentences in which they are used and giving, where possible, additional information. Make notes of proposed new roots, explaining in full why the root is proposed, its source and uses in other languages. All such data must be on cards or slips of paper 3x5 inches in size (not larger, but may be slightly smaller) to fit filing drawers of this

dimension, and only one Esperanto word should be treated on each card. It may thus be enclosed with orders or other correspondence addressed to the magazine, or mailed directly to E. C. Reed, 3981 Langley avenue, Chicago.

The editorial work of the new dictionary will be done by Mr. Reed, well known to Americans as secretary of the Esperanto Association of North America and manager of the American School of Esperanto, and Dr. Ivy Kellerman. Dr. Kellerman is also one of the most competent authorities in the United States on the international language, having received the degree of Doctor of Philosophy for philological work, and also the degree of Master of Arts from Cornell University, and in addition being a member of the Phi Beta Kappa honorary society. Dr. Kellerman speaks and writes several modern languages, has attended the Royal University at Berlin and has traveled in Europe. Incidentally, she knows English well enough to contribute prose and poetry to some of the leading publications of this country. Her firm endorsement of Esperanto is based on deep research and applied common sense, and would constitute (if such refutation were now needed) a strong refutation of the opposition which certain "authorities" have made to the language.

Altogether, *Amerika Esperantisto*, whose editors are sufficiently occupied with propaganda, is confident that it has placed the preparation of the new dictionary in competent hands, and invites all readers who have the time and inclination, to co-operate.

AS TO CLUB NEWS.

The publication of the official *Adresaro* indicates that about nine-tenths of the active clubs now belong to the Esperanto Association of North America.

Since most of the news features of the movement are connected with club work, we have therefore transferred the news department of the magazine to the secretary of the Association. Mr. Reed, and it will from now on belong to the Official Part. It must not be understood, however, that isolated or non-affiliated clubs will be refused recognition in the news reports, as the general policy of *Amerika Esperantisto* recognizes Esperanto work of any character. Perhaps it is worth while to explain here that this magazine is not joined with the Association

in any way except by the possession of a common purpose and mutual working basis. Because we believe in the value of a general Association we give a limited amount of space to the Esperanto Association of North America, receiving in return the co-operation of the Association in our own field of work.

Last month, when the type-forms for the *Adresaro* had been prepared, it suddenly occurred to us that a considerable sum of money for printing and postage could be saved to the Association by simply adding this to the magazine. This was done with no reward on our part except, perhaps, an occasional new subscription from the extra copies sent out. We regret to learn that a few members of the Association have been displeased with this, taking the attitude that they should receive a separate booklet. This position, assumed by a very few, hinges in the misconception that the officers of the Association are a business firm and that the member is *dealing* with them. The Association is managed by a council of professional and business men, each of whom devotes valuable time to its affairs without remuneration. While the national secretary receives a nominal salary, in proportion with the financial possibilities of Esperanto propaganda, it is not at all hard to believe that he could harvest much richer rewards for the same time and energy if devoted to some other pursuit.

LA VOJETO AL PACO.

De Henry van Dyke.

Esti ĝoja pro la vivo, ĉar ĝi donas al vi la okazon por ami kaj por labori kaj por ludi kaj por suprenrigardi la stelojn; esti kontenta je viaj posedaĵoj, sed ne kontenta je vi mem, ĝis vi estas farinta kiel eble plej multe el tiuj; malestimi nenion en la mondo krom malvero kaj malnobleco, kaj timi nenion escepte timon; esti gvidata per viaj ŝatoj plivole ol per viaj malŝatoj; avidi nenion apartenantan al via najbaro krom lia bonkoreco kaj lia ĝentileco de maniero; pensi malofte pri viaj malamikoj, ofte pri viaj amikoj, kaj ĉiutage pri la Kristo; kaj pasigi kiel eble plej multe da tempo, korpe kaj spirite, sub la ĉielo de Dio,—tiuj ĉi estas la vojmontriletoj sur la vojeto al paco.

Tradukis

Derwent Whittlesey.